วารสารอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ

ISSN : 1685-8234

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐

บทบรรณาธิการ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๐ เปิดเล่มด้วยบทความเฉลิมพระเกียรติ ***"ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งน้ำ"*** ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถและพระราชอัจฉริยภาพด้านการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบครบวงจรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

ย้อนรำลึกความทรงจำของพลตำรวจเอกสมศักดิ์ แขวงโสภา อดีตผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ***เรื่อง น้ำพระทัยสู่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน*** ร้อยเรื่องโครงการเล่าถึง ***"น้ำพระทัยรินหลั่งไหลทั่วหล้า"*** โครงการจัดหาน้ำให้ราษฎรบ้านอัยจาดา และบ้านธนูศิลป์ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

"การน้อมนำศาสตร์ของพระราชาสู่การปฏิบัติและพัฒนาอย่างยั่งยืน" โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่กลองคี อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เล่าเรื่องโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยในระดับสากลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริสู่สากล ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) สาธารณรัฐมาดากัสการ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต ราชอาณาจักรตองกา เป็นต้น

ท่องไปในโครงการ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สามารถแก้ปัญหา ***"สี่น้ำสามรส"*** ได้สำเร็จ เกิดความสามัคคีระหว่างเกษตรกรน้ำจืดกับน้ำเค็มและเป็นแหล่งส้มโอพันธุ์ทับทิมสยามอันลือชื่อ สร้างรายได้ให้เกษตรกรอย่างงดงาม

อาชีพน่าลอง พาไปดูการเพาะเห็ดเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ได้รับการนำองค์ความรู้จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมคัดสรรงานวิจัยที่ประสบความสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งนำเสนอข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

กองบรรณาธิการ

เป็นดวงจันทร์ในดวงใจหทัยราษฎร์
เป็นขวัญชาติยามขวัญไทยเกิดไหวหวั่น
เป็นประหนึ่งโคมชัยปลายถ้ำนั้น
ส่องนำขวัญตามรอย “พ่อ” เดินต่อไป
ทรงเป็นพระขนิษฐาองค์ราเมศวร์
เสริมพระเดชด้วยพระคุณโอบอุ่นให้
ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าปวงชนผองคนไทย
ร่วมรวมใจขอพระองค์ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
(นายภัททะพงศ์ เทียนศรี ผู้ประพันธ์)

สารบัญ

ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๐

๔ ข่าวพระราชกรณียกิจ

๒๒ บทความเฉลิมพระเกียรติ
ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งน้ำ

๓๔ ในความทรงจำ
น้ำพระทัยสู่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๔๒ ร้อยเรื่องโครงการ
น้ำพระทัยรินหลั่งไหลทั่วหล้า

๔๘ **ประชาหน้าใส**
โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่กลองคี
จังหวัดตาก

๕๒ **ครั้งหนึ่งในชีวิต (ชีวิตพอเพียง)**
นางสาวพิมพ์นภา กะริยะ
รหัสนักเรียนทุนฯ ๕๔๐๔๙

๕๘ **แนะนำโครงการ**
โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตาดข่า
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๖๒ **เศรษฐกิจพอเพียง**
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริสู่สากล

๖๖ **ท่องไปในโครงการ**
ท่องแดนปากพนัง

๗๐ **อาชีพน่าลอง**
บทสัมภาษณ์เกษตรกรศูนย์เรียนรู้
ตามแนวพระราชดำริ ด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ
(นางวีรา จินะใจ)

๗๔ **สืบสานงานพระราชดำริ**
การจำแนกและการเปลี่ยนแปลง
การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

๗๙ **ความเคลื่อนไหว**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ และจังหวัดพะเยา

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปศูนย์การเรียนรู้และบริการวิชาการ เครือข่ายแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ทอดพระเนตรนิทรรศการจากหน่วยงานต่าง ๆ พระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศการถ่ายภาพ ทรงเปิดประชุมการสัมมนา ***"รักษ์ป่าน่าน"*** ครั้งที่ ๓ และทรงบรรยายเรื่อง ***"พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระผู้ทรงอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไทย"*** จากนั้น ทรงฟังบรรยายเรื่อง ***"โครงสร้างการบริหารจัดการที่ส่งผลอันยั่งยืน สู่ความหมายได้ป่าคืนของชุมชน"*** โดยนายบัณฑูร ล่ำซำ และทรงรับฟังการเสวนาเรื่อง ***"ชุมชนค้นหาชีวิตใหม่"*** จากผู้แทนส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในด้านป่าไม้ จังหวัดน่าน และกิจกรรมเพื่อสร้างสำนึกให้เด็กและเยาวชนอนุรักษ์ป่าน่าน โดยนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๖ โรงเรียนบ้านห้วยฟอง และโรงเรียนในโครงการเรียนรู้-รักษ์นก

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้รับร่างแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบแล้ว อยากให้รูปแบบที่ปรับใหม่มีขนาดเล็กกว่ารูปแบบศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ และด้านแหล่งน้ำมีการพัฒนาไปบ้างแล้ว ขอให้มีการดูแลรักษาให้ดีเพื่อให้เกิดประโยชน์กับพื้นที่

๒. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติและโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ให้สำนักงาน กปร. กองทัพภาคที่ ๓ กรมชลประทาน กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้ความช่วยเหลือโรงเรียนและโรงพยาบาลด้วย

๓. จุดนิทรรศการโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ ขอให้มีการส่งเสริมให้ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปลูกข้าวในพื้นที่ด้วยเพื่อเป็นแหล่งอาหารของครอบครัว

จากนั้น เสด็จฯ ไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลส้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

โอกาสนี้ ทรงกดปุ่มไฟฟ้าเปิดผ้าแพรคลุมป้ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ และป้ายอาคารสิริรัตน์ ทอดพระเนตรห้องเรียน การเรียน การสอน ทรงปลูกต้นส้าน และฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับคณะผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนร้องแหย่งวิทยาคม พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดวุฒิมงคล หมู่ที่ ๖ ตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ทรงวางพวงมาลัยหน้าพระประธาน ทรงจุดธูปเทียน ทอดพระเนตรนิทรรศการผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดแพร่ จำนวน ๗ โรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน หอฉัน และกิจกรรมการดูแลสุขภาพเณรนักเรียน และทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

วันพุธที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนบ้านน้ำรีพัฒนา หมู่ที่ ๑๒ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาดำเนินการก่อสร้างฝายห้วยป่าไร่ พร้อมระบบส่งน้ำและถังเก็บน้ำให้แก่โรงเรียนบ้านน้ำรีพัฒนา และศูนย์เด็กเล็กบ้านน้ำรีพัฒนา เพื่อให้มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและกิจกรรมการเกษตรของโรงเรียน

๒. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมดำเนินการจัดหาน้ำให้แก่โรงเรียนมัธยมเฉลิมพระเกียรติและโรงพยาบาลอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยพิจารณาแนวทางการให้ความช่วยเหลือโดยการปรับปรุงฝายห้วยโก๋นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในลำน้ำและให้พิจารณาการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง หากมีข้อขัดข้องให้ดำเนินการประสานงานกับผู้แทนกองทัพภาคที่ ๓ และกรมป่าไม้ร่วมดำเนินการและพิจารณาการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำน้ำรี เพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนให้กับพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ต่อไป

๓. ให้สำนักงาน กปร. ประสานงานกับมูลนิธิชัยพัฒนา ในการนำไก่มาสนับสนุนให้แก่โรงเรียนบ้านน้ำรีพัฒนา เพื่อเป็นแหล่งอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียน

จากนั้น เสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ หมู่ที่ ๒ บ้านสะไล ตำบลบ่อเกลือ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่โรงเรียน และครูใหญ่ฯ กราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน และความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรการเรียนการสอน โรงประกอบอาหาร และกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน พร้อมทั้งทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎรในพื้นที่

ต่อมา เสด็จฯ ไปโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาเร่งรัดการปรับปรุงระบบส่งน้ำและก่อสร้างถังพักน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่ภายในโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ รวมถึงการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา เพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตลอดทั้งปี

๒. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจาณาการก่อสร้างระบบส่งน้ำของฝายน้ำสางเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้านขยายผลของโครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ ในพื้นที่หมู่ที่ ๓ บ้านผาสุก หมู่ที่ ๔ บ้านสบมาง และหมู่ที่ ๕ บ้านห้วยล้อม เพื่อให้มีน้ำสำหรับกิจกรรมการส่งเสริมตามแนวพระราชดำริและเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตรของราษฎร ต่อไป

๓. การแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทาน ร่วมกันพิจารณาอย่างเร่งด่วน

โอกาสนี้ อธิบดีกรมชลประทานกราบบังคมทูลรายงานถึงการเตรียมความพร้อมการดำเนินการว่า ระยะเร่งด่วนจะดำเนินการปรับปรุงฝายห้วยโก๋นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในลำน้ำและพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยผึ้งและระยะยาวจะพิจารณาดำเนินงานก่อสร้างอ่างเก็บน้ำน้ำรี เพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุนให้กับอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน และสนับสนุนกิจรรมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ ด่านการค้าชายแดน และราษฎรในอำเภอเฉลิมพระเกียรติต่อไป นายสว่าง กองอินทร์ ผู้อำนวยการสำนักสนองงานพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กราบบังคมทูลรายงานถึงการก่อสร้างสะพาน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ว่าจุดก่อสร้างที่ดำเนินการสร้างสะพานมีทั้งหมด ๙ จุด ดำเนินการแล้วโดยจังหวัดตาก ๓ จุด ในรูปแบบสะพานไม้ คงเหลือ ๖ จุด กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกับสำนักงาน กปร. ลงพื้นที่สำรวจต่อไป โดยจะดำเนินงานก่อสร้างในรูปแบบสะพานแขวนไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ราษฎรสัญจรได้ ซึ่งจะขอรับการสนับสนุนงบประมาณ กปร. ต่อไป

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนวัดปรางค์ หมู่ที่ ๓ ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"ให้สำนักงาน กปร. ประสานงานกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในการดำเนินการเจาะน้ำบาดาลเพื่อเป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพในเกณฑ์มาตรฐาน สามารถอุปโภคบริโภคให้กับโรงเรียน"

จากนั้น เสด็จฯ ไปโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชปัว ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาเร่งรัดดำเนินการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำและถังเก็บน้ำ พร้อมปรับปรุงระบบสูบน้ำ เป็นการเร่งด่วนเนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งแหล่งน้ำดังกล่าวจะสามารถสนับสนุนกิจรรมของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน ให้มีน้ำเพียงพอต่อการรักษาผู้ป่วยและกิจกรรมของโรงพยาบาลได้ตลอดทั้งปี

๒. ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาจัดหาน้ำให้แก่โรงพยาบาลยิ่งอเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ตำบลยิ่งอ อำเภอยิ่งอ จังหวัดนราธิวาส เพื่อสนับสนุนการใช้น้ำของโรงพยาบาลให้เพียงพอตลอดทั้งปี

ต่อมา เสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพีระยานุเคราะห์ ๓ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ ๕๐ หมู่ที่ ๑๐ บ้านสว่าง ตำบลหนองแดง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"ให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทาน ร่วมกันพิจารณาดำเนินการก่อสร้างระบบส่งน้ำพร้อมถังพักน้ำ เพื่ออุปโภคบริโภคและกิจกรรมการเกษตรของโรงเรียน ให้มีน้ำใช้เพียงพอตลอดทั้งปี"

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโครงการจัดสร้างโรงงานสกัดน้ำมันพืชและผลิตไบโอดีเซลครบวงจร มูลนิธิชัยพัฒนา ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ทรงนำคณะทูตานุทูตพร้อมคู่สมรสจาก ๓๐ ประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐโปรตุเกส และราชอาณาจักรภูฏาน เยี่ยมชมและติดตามการดำเนินงานโครงการฯ พร้อมกับทรงบรรยายแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะทูตานุทูต ทอดพระเนตรนิทรรศการและผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการหีบน้ำมันปาล์มและการผลิตไบโอดีเซล เช่น สบู่ก้อน สบู่เหลว น้ำยาล้างจานจากน้ำมันปาล์มดิบและกลีเซอรีน

จากนั้น เสด็จฯ ไปโครงการสวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ทรงรับฟังบรรยายสรุปภาพรวมโครงการที่ได้เริ่มดำเนินงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ โดยจัดทำเป็นศูนย์บริการวิชาการด้านการเกษตรในลักษณะของพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต รวมถึงการขยายผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชน ด้วยวิธีการดำเนินงานที่เรียบง่ายและประหยัด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งการปลูกข้าว พืชผัก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ และสมุนไพร ในรูปแบบผสมผสาน ส่งผลให้พื้นที่ที่แห้งแล้งกลับคืนสู่สภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์และหลากหลายทางชีวภาพ

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ***"ความเจริญเดินตามรอยไถ"*** ซึ่งมีการสาธิตกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวิดน้ำด้วยชงโลง การวิดน้ำด้วยระหัดชกมวย การสีข้าวด้วยเครื่องสีมือ การตำข้าวด้วยครกกระเดื่อง การตำข้าวด้วยตะลุ่มพุก การฝัดข้าวด้วยกระด้ง การตำข้าวด้วยสากยาว การหุงข้าวด้วยหม้อดิน และทรงปล่อยพันธุ์ปลานิลจิตรลดาจากโครงการศูนย์เพาะพันธุ์ปลานิลจิตรลดาบ้านเกาะกา จังหวัดนครนายก พร้อมกันนี้ คณะทูตานุทูตและคู่สมรสได้ร่วมกิจกรรมการทำนาแบบโยนกล้าและร่วมปลูกต้นไม้ อาทิ ต้นสาเก ต้นสารภีทะเล ตะเคียนทอง และจำปีที่ศาลาร่มโพธิ์

ต่อมา เสด็จฯ ไปพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ทรงวางพวงมาลัย ถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมกันนี้ ทรงนำคณะทูตานุทูตและคู่สมรส เยี่ยมชมพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ซึ่งเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรมในฤดูร้อน

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ทรงนำคณะทูตานุทูตพร้อมคู่สมรสเยี่ยมชมและติดตามการดำเนินงานโครงการฯ

โอกาสนี้ ทรงพระดำเนินตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ทอดพระเนตรสภาพป่าชายเลนในพื้นที่โครงการฯ

จากนั้น เสด็จฯ ไปโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทรงนำคณะทูตานุทูตพร้อมคู่สมรส เยี่ยมชมวิถีชุมชนอัมพวา ตลาดน้ำอัมพวา และการใช้วิถีชีวิตริมคลองของชาวบ้าน

โอกาสนี้ เสด็จฯ ไปร้านชานชาลาเป็นร้านเครื่องดื่ม อาหารว่าง และจำหน่ายของที่ระลึกของโครงการฯ ผลิตภัณฑ์ของมูลนิธิชัยพัฒนาและผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นและยังเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่กิจกรรมภายในโครงการฯ รวมถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอัมพวา

ต่อมา เสด็จฯ ไปสวนชัยพัฒนานุรักษ์ ซึ่งเป็นการจัดพื้นที่สวนผลไม้ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตท้องถิ่นอัมพวา โดยเฉพาะมะพร้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของอัมพวา มีการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมะพร้าว เช่น ท็อฟฟี่มะพร้าว น้ำตาลมะพร้าว เค้กมะพร้าว นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมสาธิตงานหัตถกรรมชุมชน เช่น การพับดอกกุหลาบจากใบเตย การสานหมวกจากใบมะพร้าว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรนำมาสืบสานต่อและอนุรักษ์ไว้เพื่อไม่ให้สูญหาย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับฟังการรายงานการจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริการฟื้นฟูอ่างเก็บน้ำหนองกุดใหญ่ ทรงเปิดป้าย ***"ตามรอยพระบาท รัชกาลที่ ๙ ธ สถิตในใจไทยประชา รอยยาตรายังจารึก"*** และทรงเปิดป้ายสถานีโทรมาตรตรวจวัดสภาพอากาศอัตโนมัติ

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการการบริหารจัดการน้ำของอ่างเก็บน้ำฯ ทรงปล่อยพันธุ์ปลานิล ๖๓ ตัว ซึ่งกรมประมง น้อมเกล้าฯ ถวาย ลงในอ่างเก็บน้ำฯ เพื่อแพร่พันธุ์และเป็นแหล่งอาหารโปรตีน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริสรุปความว่า

๑. จะเสด็จพระราชดำเนินไปติดตามความก้าวหน้าโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี

๒. ให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทาน ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมในการพัฒนาอ่างเก็บน้ำหนองกุดใหญ่ให้สามารถกักเก็บน้ำได้อย่างเต็มศักยภาพต่อไป

จากนั้น เสด็จฯ ไปพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ บ้านลิ่มทอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการการจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริแปลงทฤษฎีใหม่ เช่น แปลงของนางทองม้วน รังพงษ์ ที่เริ่มทำในปี ๒๕๕๕ แบ่งพื้นที่ ๘ ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา ๔ ไร่ ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผักหมุนเวียน ๔ ไร่ มีรายได้เฉลี่ยจากการทำนาปีละ ๑๖,๐๐๐ บาท และรายได้จากการปลูกไม้ผลพืชผัก ๔๐,๐๐๐ บาทต่อปี นับเป็นตัวอย่างการดำเนินงานทฤษฎีใหม่ที่ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการบริหารจัดการน้ำและวางแผนการเพาะปลูกอย่างเหมาะสม ทำให้มีรายได้อย่างยั่งยืน

ต่อมา เสด็จฯ ไป ***"สระดักน้ำหลาก"*** หนองทองลิ่ม แหล่งน้ำสาธารณะของบ้านลิ่มทอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ มีพื้นที่ ๓๕ ไร่ ซึ่งชุมชนบ้านลิ่มทองได้พัฒนาระบบกระจายน้ำ จนนำน้ำไปใช้ทำเกษตรในพื้นที่ ๑๐๐ ไร่ ประกอบด้วยการทำนาปีและใช้ทำเกษตรผสมผสานในฤดูแล้ง

โอกาสนี้ ทรงปล่อยปลานิลและปลาตะเพียนลงในหนองทองลิ่ม เพื่อแพร่พันธุ์และเป็นแหล่งอาหารโปรตีน ทอดพระเนตรการทำงานของรถแทรกเตอร์ที่พระราชทานให้ชุมชนบ้านลิ่มทอง ใช้ทำการเกษตร เป็นรุ่นพิเศษมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มีความคล่องตัว ประหยัดน้ำมันและเครื่องยนต์ทนความร้อนได้ดี ใช้งานได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทองลิ่ม เช่น ข้าวเกรียบฟักทอง หมูกระจก ข้าวกล้องฮาง และผลิตภัณฑ์ของศูนย์เรียนรู้

เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดบุรีรัมย์ เช่น ข้าวเม่าและน้ำตาลอ้อย

จากนั้น เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรป่าเฉลิมพระเกียรติ ๗๐ พรรษา โครงการสร้างป่า สร้างงานหรือสวนป่าชุมชนบ้านลิ่มทอง และเสด็จฯ ไปโรงเรียนบ้านหนองทองลิ่ม

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรแปลงเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"ให้มูลนิธิชัยพัฒนา โดยหม่อมราชวงศ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ นำเมล็ดพันธุ์ต้นกระเบาจากวังสระปทุม มาทดลองปลูกในสวนป่าชุมชนบ้านลิ่มทองต่อไป"

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดหอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดหอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ทอดพระเนตรหอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการออกแบบภายในอาคารให้มีความโอ่โถง โปร่งสบาย สามารถรับแสงจากธรรมชาติได้ ตามแนวคิด ***"แสงแห่งปัญญา"*** (Wisdom of Light) มีพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดกว่า ๔,๘๘๐ ตารางเมตร

โดยมีทั้งหมด ๓ ชั้น และชั้นลอย ๑ ชั้น ประกอบด้วย

ชั้น ๑ : "ตามรอยทางของพระราชา ตามรอยแสงแห่งปัญญา" (แสงกับความผ่อนคลาย)

ชั้น M (ชั้นลอย) : เมื่อเด็กน้อยจะขอตามรอย "แสงแห่งปัญญา" (แสงกับความเพลิดเพลิน)

ชั้น ๒ : "โลกแซ่ซ้องพระบารมี เจริญไมตรีแห่งมหานคร" (แสงกับความสงบ)

ชั้น ๓ : "แหล่งเรียนรู้ศาสตร์พระราชา" หอเกียรติยศ (Hall of Fame)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาสารภี ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พระราชทานสิ่งของแก่ครูใหญ่โรงเรียนและผู้แทนนักเรียน พระราชทานพันธุ์ไม้ผลและเมล็ดพันธุ์ผักแก่ผู้แทนชาวบ้าน

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรการสาธิตการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ กิจกรรมห้องสมุด ห้องเด็กเล็กก่อนวัยเรียน กิจกรรมโรงอาหารและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิตจากวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา และทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎรในพื้นที่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จ ฯ ไปทรงเปิดคลอง "ภักดีรำไพ" (bhakti Rambhai Canal) โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดโครงการ ***"คลองภักดีรำไพ"*** ณ ประตูระบายน้ำคลองภักดีรำไพ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ทรงกดปุ่มเปิดแพรคลุมป้าย ***"คลองภักดีรำไพ"*** อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการงานชลประทานที่เกี่ยวข้องกับคลองภักดีรำไพ ซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการขุดคลองธรรมชาติ ในจังหวัดจันทบุรี ก่อสร้างประตูระบายน้ำขึ้นหลายแห่ง รวมถึงขุดคลองผันน้ำแยกจากแม่น้ำจันทบุรี เพื่อให้สามารถผันน้ำส่วนเกินผ่านประตูระบายน้ำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"....โครงการห้วยสะโตนที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาพระยา และโครงการอื่น ๆ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานควรจะได้มีการศึกษาและไม่ทำเป็นโครงการขนาดใหญ่ อีกทั้งควรไปร่วมหารือเรื่องการบริหารจัดการน้ำและพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่ในเขตอุทยาน..."

นอกจากนี้ มีพระราชดำริถึงความก้าวหน้าการพัฒนาแหล่งน้ำที่ภูฝอยลม จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดบุรีรัมย์

โอกาสนี้ ทรงปลูกต้นจันซึ่งเป็นต้นไม้มงคลประจำจังหวัดจันทบุรี ทรงปล่อยพันธุ์ปลาลงในคลองภักดีรำไพและทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ โรงเรียนชุมชนบ้านซาง ตำบลซาง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ได้พระราชทานพระราชดำรัสในโอกาสครบ ๓๐ ปี ของการดำเนินงานโครงการด้วยรักและห่วงใยในพระราชูปถัมภ์ฯ

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนและทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนบ้านโสกก่ามนาตาไก้ ตำบลโสกก่าม อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ทรงเปิดห้องสมุด ***"พระใส"*** ซึ่งอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนฯ จัดสร้างขึ้นเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสครบ ๓๐ ปี โครงการด้วยรักและห่วงใยในพระราชูปถัมภ์ฯ เพื่อใช้เป็นสถานที่สืบค้นข้อมูลในการเรียนรู้ของนักเรียนและชาวบ้าน

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนและทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

ต่อมา เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนบ้านโนนสำราญ - ยางเรียน ตำบลโสกก่าม อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"...ให้กรมชลประทานพิจารณาจัดหาน้ำเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านโนนสำราญ – ยางเรียน ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ..."

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนและทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** ตำบลหนองโดน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ทรงติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** หนองจระเข้เผือก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดสุรินทร์ โดยมูลนิธิชัยพัฒนา สนองพระราชประสงค์ที่จะสำรองพันธุ์ข้าวหอมมะลิให้คงไว้ ในกรณีที่ประเทศมีภาวะฉุกเฉินหรือประสบภัย เนื่องจากหลังเกิดอุทกภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อปี ๒๕๕๖ ส่งผลให้เกษตรกรทำนาข้าวหอมมะลิได้รับความเดือดร้อน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"...การขุดสระแก้ปัญหาได้หลายอย่าง ขุดไปเยอะ ๆ เรื่อย ๆ ดีกว่าสร้างอ่างเก็บน้ำและให้นำโซล่าเซลล์มาใช้เป็นพลังงานสำหรับเครื่องสูบน้ำแทนการใช้น้ำมัน ช่วยลดค่าใช้จ่าย เหมาะกับสภาพพื้นที่ เช่น ในปีนี้ที่มีน้ำมากจะได้ทำการสูบน้ำออกจากที่นาเพื่อไม่ให้ผลผลิตเสียหาย และหากเกิดน้ำแล้งจะได้สูบน้ำจากสระน้ำเข้าที่นาได้ พร้อมกันนี้ มีพระราชดำรัสให้สมาชิกแข่งขันกับตัวเอง เพื่อให้การดำเนินงานดียิ่ง ๆ ขึ้นไป..."

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงติดตามการดำเนินงานโครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำทุ่งใหญ่ ตำบลหนองโดน ซึ่งกรมชลประทานดำเนินการสนองพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม-น้ำแล้งให้กับราษฎรในอำเภอลำปลายมาศ นอกจากนี้ ยังได้ขุดลอกคลองรับน้ำและระบบส่งน้ำเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** และพื้นที่การเกษตรของราษฎรในพื้นที่ข้างเคียง

โอกาสนี้ ทรงปล่อยปลาตะเพียนและปลานิลจำนวน ๓๐๐,๐๖๓ ตัว เพื่อขยายพันธุ์ปลาน้ำจืดให้เป็นแหล่งประมงพื้นบ้านสำหรับราษฎรในพื้นที่

ในการนี้ นายโสภณ ธรรมรักษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิศวกรรมโยธา กรมชลประทาน กราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานโครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำทุ่งใหญ่และจะขุดคลองเส้นใหม่จากอ่างเก็บน้ำบ้านกระนัง นำมาเติมอ่างเก็บน้ำบ้านปรือและขุดคลองเชื่อมต่อมาที่อ่างเก็บน้ำทุ่งใหญ่ ซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการสำรวจและออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งทรงเยี่ยมราษฎรและกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สมาชิกแบ่งกลุ่ม ช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ แบ่งพื้นที่ช่วยกันบำรุงรักษาคลองส่งน้ำให้สะอาด เพื่อให้สามารถส่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง

๒. ให้นำต้นไม้มาปลูกโดยรอบพื้นที่ เพื่อความสวยงามร่มรื่น โดยให้ชาวบ้านแบ่งกลุ่มช่วยกันดูแลรดน้ำ

๓. ให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอาคารบังคับน้ำบ้านแท่นพระ ตำบลหนองคู อำเภอลำปลายมาศ ทดแทนอาคารบังคับน้ำเดิมที่ชำรุดเสียหาย เมื่อปี ๒๕๕๘ เพื่อช่วยกั้นน้ำระบายน้ำ และกักเก็บน้ำเพื่อผลิตน้ำประปาให้ราษฎรในพื้นที่เทศบาลตำบลลำปลายมาศและตำบลหนองคูให้มีน้ำไว้ใช้ในช่วงหน้าแล้งและมีน้ำเพียงพอสำหรับพื้นที่การเกษตร ตามคำกราบบังคมทูลขอพระราชทานของนายสมชาย คอประเสริฐศักดิ์ นายอำเภอลำปลายมาศ

ต่อมา เสด็จฯ ไปมณฑลทหารบกที่ ๒๖ ค่ายสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทรงติดตามความก้าวหน้ากิจกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษของกำลังพลในโครงการทหารพันธุ์ดี ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนา โดยศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริและมณฑลทหารบกที่ ๒๖ จัดทำขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๙ สนองพระราชประสงค์ที่จะให้ส่งเสริมและพัฒนากำลังพลของกองทัพให้มีความรู้ความสามารถในการปลูกผักที่มีคุณภาพและปลอดสารพิษไว้บริโภคลดรายจ่ายในครัวเรือน หากเหลือจำหน่ายสามารถส่งขายเป็นรายได้เสริมอีกทาง รวมทั้งเป็นแบบอย่างการทำเกษตรพอเพียงให้แก่ผู้สนใจและชุมชนใกล้เคียง

โอกาสนี้ พระราชทานเมล็ดพันธุ์ผักไก่พื้นเมือง และไก่กระดูกดำ เพื่อเพาะขยายพันธุ์ต่อไป พร้อมทั้งทรงปล่อยปลานิลจิตรลดาจำนวน ๙,๐๐๐ ตัว ลงสระน้ำภายในค่ายฯ

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเปิด ***"ซแรย์ อทิตยา"*** ซึ่งตั้งอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำอำปึล ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ในการนี้ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ เฝ้าทูลละอองพระบาทรับเสด็จ

ซแรย์ อทิตยา เดิมชื่อ ***"โครงการพิเศษจังหวัดสุรินทร์"*** ซึ่ง พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ มีพระดำริให้จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการเกษตรอทิตยาทร ต่อมา ได้ประทานชื่อเป็นภาษาเขมรท้องถิ่นว่า ***"ซแรย์ อทิตยา"*** แปลว่า ***"นาของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ"*** พร้อมประทานสัญลักษณ์ประจำโครงการฯ มีรูปแบบเป็น ตัวอักษร ***"อ"*** สีม่วงล้อมรอบด้วยลายกนกและรวงข้าวสีทองเป็นรูปหยดน้ำ แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการเกษตรให้รุ่งเรือง หยดน้ำ แสดงถึงความร่มเย็นอุดมสมบูรณ์ เปรียบเสมือนน้ำพระทัยที่หยดลงบนผืนดินนั้นให้เจริญงอกงาม ซึ่งแสดงถึงพระปณิธานที่ทรงมุ่งมั่นพัฒนาการเกษตรของไทยให้ก้าวล้ำนำสมัยจากรูปแบบที่เคยเป็นมา

โอกาสนี้ พระราชทานพระราชวโรกาสให้เกษตรกรน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายโคเพศเมีย พันธุ์โกเบวากิว อายุ ๑ ปี ๒ เดือน กระบือเพศเมีย ๒ ตัว ลูกโคเพศผู้ ๑ ตัว

อายุ ๓ เดือน เพื่อใช้ในโรงเรียนชาวนา ภายใต้โครงการฯ เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรไทย โดยน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงานเรื่อง ***"บริการรวมที่จุดเดียว"*** หรือ ***"One Stop Service"*** ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาดำเนินงานเน้นการพัฒนาเกษตรกรรุ่นเก่า ผลิตเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้เป็น Smart Farmer ปัจจุบันมีเกษตรกรเยาวชนผ่านการฝึกอบรมระยะสั้น จำนวน ๖ รุ่น รวม ๒๙๕ คน ทอดพระเนตรนิทรรศการฐานการเรียนรู้ทั้ง ๖ ฐาน ได้แก่ ความรู้เรื่องข้าว ประเพณีวัฒนธรรม การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ทรัพยากรดิน การรักษาดินและการฟื้นฟูดินด้วยวิธีธรรมชาติ เช่น การปลูกต้นปอเทือง ระบบนิเวศแปลงนา การป้องกันกำจัดโรคด้วยพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น และประโยชน์ของแมลงศัตรูข้าวตามความสมดุลของระบบนิเวศ การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ โดยเฉพาะการปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และการแปรรูปข้าวเพิ่มคุณค่าสารอาหารและเพิ่มมูลค่าเศรษฐศาสตร์สำหรับชาวนาไทย

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** จังหวัดสุรินทร์ ณ ศาลากลางจังหวัดสุรินทร์ พระราชทานพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ในโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** จำนวน ๘๙๒ ตัน รวม ๙๐๐ กิโลกรัม แก่ราษฎรที่ประสบภัยแล้งและอุทกภัย ใน ๑๑ อำเภอของจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดบุรีรัมย์

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงติดตามความก้าวหน้าโครงการ ***"ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน"*** อำเภอศีขรภูมิ ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริที่มีพระราชประสงค์จะให้ตำบลระแงงมีพื้นที่สำหรับปลูกผลไม้ไว้รับประทานและเป็นการสร้างความสามัคคีให้กับราษฎร

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"...ให้ทำแปลงทดลองปลูกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อนำมาเป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่โครงการชแรย์ อทิตยา..."

พร้อมทั้งทรงปล่อยปลานิลจิตรลดา จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ตัว ลงในสระน้ำสาธารณะ เพื่อขยายพันธุ์และเป็นอาหารให้ราษฎรในตำบลระแงงต่อไป

ต่อมา เสด็จฯ ไปโครงการผลิตกิ่งพันธุ์ไม้ผลพระราชทานโดยชุมชน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** ตำบลระแงง ซึ่งนายวิเชียร บริบาล กำนันตำบลระแงง ได้ปลูกไม้ผลหลากหลายชนิดไว้ จำนวน ๑๒ ไร่ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ เช่น ขนุน มะม่วง กระท้อน และมะยงชิด ต่อมา ปี ๒๕๖๐ ได้ติดต่อมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อขอทำงานสนองพระราชดำริด้วยการผลิตกิ่งพันธุ์ไม้ผลจากต้นพันธุ์ที่มีอยู่แล้ว โดยส่งบุตรชายไปฝึกงานขยายพันธุ์ไม้ผลที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดสระบุรี ขณะนี้เริ่มได้ผลผลิตแล้ว รวมทั้งไม้ผลอื่น ๆ ในสวนด้วย เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการผลิตกิ่งพันธุ์ไม้ผลพระราชทานและเพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนา รวมถึงเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน

จากนั้น เสด็จฯ ไปพื้นที่กลุ่มผู้ผลิตไก่พื้นบ้านพระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** บ้านขอนแก่น ตำบลหนองฮะ อำเภอสำโรงทาบ ทรงติดตามการดำเนินงานผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน รวมทั้งไก่พื้นบ้านและเป็ดไข่พระราชทาน เพื่อสำรองไว้สำหรับพระราชทานให้กับราษฎรที่มีความเดือดร้อนต่อไป

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรแปลงทดสอบพันธุ์ข้าว ซึ่งทำนาอย่างประณีตเพื่อให้ได้ข้าวดีมีคุณภาพ พร้อมทรงเยี่ยมสมาชิกและลูกหลาน ซึ่งเป็นความหวังสืบทอดทำการเกษตรในรุ่นต่อ ๆ ไป

ในการนี้ พระราชทานหญ้าแก่กระบือพระราชทานจากโรงเรียนกาสรกสิวิทย์ มูลนิธิชัยพัฒนา จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๑ คู่ ซึ่งได้คลอดลูกออกมาเพิ่มอีก ๑ ตัว

ต่อมา เสด็จฯ ไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** ตำบลเกาะแก้ว ซึ่งเข้าร่วมโครงการฯ เมื่อเดือนพฤษภาคม ปี ๒๕๕๙ มีสมาชิก ๖๒ ราย

โอกาสนี้ พระราชทานพระราชวโรกาสให้ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ เฝ้าทูลละอองพระบาท พร้อมมีพระราชปฏิสันถาร ด้วยทรงตระหนักว่าการผลิตพันธุ์ข้าวที่ดีมีคุณภาพ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความมานะอดทนและต้องมีความละเอียดประณีตในการผลิตทุกขั้นตอน และทรงรับฟังรายงานจากสำนักงานเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศที่เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศบริหารจัดการเชิงพื้นที่และเลือกกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทานกลุ่มนี้ เป็นพื้นที่ต้นแบบขยายผลไปสู่กลุ่มอื่น ๆ โดยมีแผนพัฒนาระบบ GMIS ในรูปแบบ Application บนมือถือ เพื่อให้เจ้าหน้าที่และสมาชิกกลุ่มฯ สามารถรายงานผลการเพาะปลูก รวมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และวางแผนการเพาะปลูกในอนาคต โดยจะเริ่มใช้รายงานผลในฤดูกาลเพาะปลูก ปี ๒๕๖๑

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"...อยากให้มีการส่งเสริมการปลูกพันธุ์ไม้ผลและไม้ใช้สอยบริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำบ้านเกาะแก้ว โดยเน้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการปลูกและดูแลรักษา..."

โอกาสนี้ ทรงปลูกต้นมะม่วงมหาชนก จากโครงการผลิตกิ่งพันธุ์ไม้ผลพระราชทานบ้านชวดบัว จังหวัดนครนายก พร้อมทั้งทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

จากนั้น เสด็จฯ ไปศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดสุรินทร์ ทรงติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ ที่มูลนิธิชัยพัฒนา โดยศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริและหน่วยงานต่าง ๆ สนองพระราชดำริเข้าไปช่วยส่งเสริมและพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎร

โอกาสนี้ พระราชทานของที่ระลึก เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ***"เพื่อนช่วยเพื่อน"*** บ้านกันโจรง อำเภอจอมพระ จำนวน ๒๔ คน ที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ผ่านเกณฑ์ทั้งกลุ่ม พร้อมมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎร ๔ หมู่บ้าน ที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยทรงชื่นชมถึงผลสำเร็จ แสดงให้เห็นว่ามีการช่วยเหลือกันอย่างเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งนอกจากจะทำให้มีพันธุ์ข้าวดีไว้เพาะปลูกแล้ว ยังช่วยสร้างรายได้ ซึ่งควรจะรักษามาตรฐานที่ดีสืบต่อยังรุ่นต่อไป พร้อมทั้งทอดพระเนตรผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติของบ้านกุง บ้านโคกไทรงามและบ้านโคกไทร ที่ส่งเสริมให้ราษฎรทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ หลังจากว่างเว้นการทำนา เพื่อนำไปจำหน่ายในงานต่าง ๆ ได้ต่อเนื่อง ทรงชื่นชมผลงาน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นำผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติไปจำหน่ายที่ร้านภูฟ้า

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทรงกดปุ่มไฟฟ้าเปิดแพรคลุมป้ายศูนย์การเรียนฯ ทรงปลูกต้นประและทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานและโครงการตามพระราชดำริ ได้แก่ โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและโครงการส่งเสริมเพิ่มผลผลิตไม้ผลและถั่วเมล็ดแห้งในโรงเรียน นอกจากนี้ ทางศูนย์การเรียนฯ ได้ดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครบทั้ง ๘ โครงการ เช่น โครงการฝึกอาชีพ ได้ให้ความรู้และฝึกทักษะการทำไม้กวาดดอกหญ้าแก่นักเรียน เพื่อให้มีความรู้และพื้นฐานในการประกอบอาชีพเสริม โครงการสหกรณ์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ด้านการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ความรู้เกี่ยวกับการออมและการทำร้านค้าสหกรณ์ ตลอดจนทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ การสาธิตการเรียนการสอน ศาลาไอโอดีน การฝึกอาชีพนักเรียน ห้องพยาบาล โรงอาหาร กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน และโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเปิดอาคารห้องสมุดโดยได้รับการสนับสนุนจากวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎรในพื้นที่

ในการนี้ได้พระราชทานพระราชดำริ แก่ นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปความว่า

๑. กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ขอให้นำไข่ไก่ที่ผลิตได้ สนับสนุนการบริโภคของนักเรียนให้เพียงพอและครบถ้วนทุกคนเป็นเบื้องต้นก่อน

๒. ขอให้หน่วยงานหลักที่สนับสนุนการก่อสร้างอาคารสิ่งปลูกสร้าง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาการจัดทำคู่มือการดูแลซ่อมบำรุงอาคารสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ

๓. ขอให้พิจารณาการพัฒนาที่ดินซึ่งอยู่ในความดูแลของมูลนิธิชัยพัฒนา สำหรับการปลูกมะพร้าว ประเภทคั้นกะทิ เพราะปัจจุบันตลาดมีความต้องการมะพร้าวประเภทนี้มาก รวมทั้งขอให้ส่งเสริมการปลูกถั่วพร้าด้วย

ต่อมา เสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานและโครงการตามพระราชดำริ ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารอย่างต่อเนื่อง

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรการทำเครื่องเงินของกลุ่มพัฒนาอาชีพบ้านเขาวัง เช่น กำไลมือ สร้อยคอ แหวน และต่างหู ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ถมเงินที่จะส่งไปจำหน่ายยังร้านภูฟ้าในเดือนมิถุนายนนี้ และในปี ๒๕๖๑ โรงเรียนฯ จะจัดทำแผนการเรียนการสอนถักเครื่องเงินทำเป็นสร้อยข้อมือและสร้อยคอสี่เสาแก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และปีที่ ๕ เพื่อเป็นทักษะในการประกอบอาชีพต่อไป

จากนั้น ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎรในพื้นที่

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ แก่นายบุญชอบ หอมเกษร ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมชลประทาน สำนักงานชลประทานที่ ๑๕ กรมชลประทาน และผู้แทนสำนักงาน กปร. สรุปความว่า

"...ขอให้พิจารณาจัดหาน้ำสำหรับบริโภคให้แก่ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยดำเนินการก่อสร้างถังเก็บน้ำฝนในลักษณะเช่นเดียวกับที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช..."

ต่อมา เสด็จฯ ไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหลังอ้ายหมี หมู่ที่ ๕ บ้านหลังอ้ายหมี ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ทรงเปิดแพรคลุมป้ายศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนฯ ทรงปลูกต้นทุเรียนเทศ ทรงเปิดอาคารเรียนบีทีเอสกรุ๊ป และทรงรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานและโครงการตามพระราชดำริ ตลอดจนทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ การสาธิตการเรียนการสอน โรงอาหาร กิจกรรมโครงการฝึกอาชีพนักเรียนโดยกลุ่มแม่บ้านและปราชญ์ชาวบ้าน เช่น การทำน้ำพริกใบทำมัง แยมกล้วย น้ำยาล้างจาน สบู่เหลว สบู่ก้อน การจักสานไม้ไผ่เป็นตะกร้า ไม้กวาดดอกหญ้า และเสื่อกระจูด เพื่อไว้ใช้ภายในครัวเรือนหรือจำหน่ายในพื้นที่เป็นรายได้เสริมและกิจกรรมโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ในการนี้ ทรงรับฟังการกราบบังคมทูลรายงานของกลุ่มคนรักป่าต้นน้ำบ้านหลังอ้ายหมีควรปลิง ซึ่งเป็นราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า ที่รวมกลุ่มกันมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับสมาชิกในพื้นที่ ๑๕๓ ครัวเรือน ประชากร ๔๖๓ คน ตั้งกติกาชุมชนขึ้น เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ห้องสมุด ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและราษฎรในพื้นที่

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่ นายลลิต ถนอมสิงห์ รองเลขาธิการ กปร. และนายธนิตย์ หนูยิ้ม ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สรุปความว่า

"...ต้องให้คนอยู่คู่กับป่าได้ ให้ส่งเสริมนำพืชชั้นล่าง เช่น กระวาน ลิเภา พริก หวาย เข้าไปปลูกเสริม สร้างรายได้ สร้างอาชีพ เพื่อให้พื้นที่ศูนย์การเรียนแห่งนี้เป็นต้นแบบของการจัดการป่าในพื้นที่อนุรักษ์ตามแนวพระราชดำริที่อื่นต่อไป..."

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม

วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาชมพู ตำบลบ้านก้อง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี โดยการนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กล้วยฉาบ เผือกฉาบ และนำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ เช่น เข็มกลัดจากสลากกินแบ่งรัฐบาล นอกจากนี้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และวิจัย โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สอนเกี่ยวกับการเพาะปลูกหญ้าแฝกและการนำหญ้าแฝกไปทำเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระเป๋าสะพายและตะกร้าใส่ของ ซึ่งเป็นการฝึกอาชีพและสร้างรายได้ให้กับนักเรียน พร้อมทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนและทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยเวียงงาม ตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรกิจกรรมส่งเสริมการโภชนาการและสุขภาพอนามัยของเด็ก โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน สามารถเลี้ยงสัตว์และผลิตพืชผักผลไม้ เช่น มะแฮะ กล้วย มะละกอ ผักไฮโดรโปนิกส์ ปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ นอกจากนี้ กลุ่มเคหะกิจชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน พร้อมด้วยวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี สอนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรควบคู่กับการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักสานไม้ไผ่ กระเป๋าเพ้นท์เดโคพาจ การทำปลาส้ม โดยนำผลผลิตมาจำหน่ายภายในสหกรณ์โรงเรียน ทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน และทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

ต่อมา เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเมืองทอง ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี โรงเรียนเริ่มใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในปีการศึกษา ๒๕๖๐ สำหรับโครงการสหกรณ์ จัดกิจกรรมสหกรณ์คุณธรรม

โอกาสนี้ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทานและหน่วยทันตกรรมพระราชทาน

ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับหญิงอายุ ๔๒ ปี ที่ป่วยเป็นโรคธาลัสซีเมียไว้ในพระราชานุเคราะห์ และพระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"...ให้ทางอนามัย ให้ความรู้กับสตรีที่เพิ่งแต่งงานให้รับประทานอาหารที่มีโฟเลต เพื่อช่วยในการบำรุงเลือด ซึ่งจะทำให้ทารกที่คลอดออกมามีสุขภาพแข็งแรง..."

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยดอกไม้ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ทอดพระเนตรกิจกรรมด้านการศึกษา มีการจัดกลุ่มนักเรียน เพื่อสอนเสริมความรู้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งจัดส่งครูตำรวจตระเวนชายแดน ไปอบรมในหลักสูตรต่างๆ เพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่นักเรียน ด้านกิจกรรมสหกรณ์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจการร้านค้าสหกรณ์ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการจัดทำบัญชีการวางแผนในการใช้จ่าย นอกจากนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดบึงกาฬ ร่วมกับวิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ สอนการสานตะกร้าจากเชือกมัดฟางแก่นักเรียนและกลุ่มแม่บ้านในชุมชน ส่วนโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดบึงกาฬ ร่วมกับกลุ่มสมุนไพรชาวบ้าน ส่งเสริมให้ปลูกสมุนไพรท้องถิ่น นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ลูกประคบสมุนไพร ขี้ผึ้ง เสลดพังพอน

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงานกปร. และกรมชลประทานร่วมกันพิจารณาปรับปรุงสระเก็บน้ำภายในบริเวณโรงเรียน พร้อมทำอาคารรับน้ำและอาคารระบายน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตรของโรงเรียน

๒. ให้กรมชลประทาน พิจารณาจัดหาแหล่งน้ำให้ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชุมชนใต้ร่มพระบารมี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร และราษฎรบริเวณใกล้เคียงให้มีน้ำสนับสนุนกิจกรรมภายในโรงเรียน การเกษตรและอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใต้ร่มพระบารมี ธนาคารอาคารสงเคราะห์อุปถัมภ์ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

โอกาสนี้ ทรงเปิดอาคารเรียนขนาด ๘ ห้องเรียน ที่ธนาคารอาคารสงเคราะห์สนับสนุนงบประมาณจัดสร้าง

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานให้ความช่วยเหลือปรับปรุงคุณภาพน้ำจากบ่อบาดาลภายในโรงเรียนและน้ำที่นำมาใช้จากอ่างเก็บน้ำหนองแคน เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเกษตรของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใต้ร่มพระบารมี ซึ่งประสบปัญหาขาดน้ำในช่วงหน้าแล้ง

๒. ให้พิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของราษฎรชุมชนบ้านโนนป่าก่อ ตลอดจนการฟื้นฟูพื้นที่ป่าและสัตว์ป่า

๓. ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด โดยการส่งเสริมการพัฒนาด้านอาชีพ เช่น การจักสาน การหัตถกรรม และคัดเลือกผลิตภัณฑ์ส่งจำหน่ายร้านภูฟ้า ตลอดจนการส่งเสริมด้านปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงเป็ด ไก่ ปลาขนาดเล็ก และส่งเสริมให้นำไม้ผลมาปลูกไว้ที่พื้นที่หัวไร่ปลายนา ปลูกผักสวนครัว ซึ่งจะช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนและทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชูทิศวิทยา ตำบลหนองเทา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ทอดพระเนตรการแสดงดนตรีไทยของนักเรียนบรรเลงเพลงโหมโรง ***"บูเซ็นซ็อก"*** เป็นกิจกรรมที่ใช้สำหรับสอนนักเรียนที่มีความสนใจการเล่นดนตรีไทย เช่น ระนาดและอังกะลุง ด้านการฝึกอาชีพที่ใช้ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรบริเวณชายแดนมุกดาหาร วิทยาลัยเทคนิคนครพนมและอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น การทำไม้กวาดดอกหญ้า จักสานไม้ไผ่ และการจัดทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน สอนการทำเกษตรที่ยั่งยืน โดยมีการเพาะเห็ดนางฟ้า การปลูกมะละกอ กล้วยน้ำว้า ลิ้นจี่ การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ไก่พันธุ์เนื้อ การเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์ และการเลี้ยงสุกร ทั้งนี้ ได้ดำเนินการโครงการโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นทุนในการจัดกิจกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนและทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาสามัคคี ตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ทอดพระเนตรกิจกรรมที่ดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริฯ ประสบผลสำเร็จครบทั้งหมด ทำให้ได้รับรางวัลผลงานยอดเยี่ยมวิธีปฏิบัติที่ดีการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารปีการศึกษา ๒๕๕๙

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จัดกิจกรรมปลูกพืชสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ประมง โดยนำสารไอโอดีนไปผสมกับอาหารสัตว์ รวมทั้งผสมน้ำฉีดพ่นพืชผัก ผลผลิตที่ได้เพียงพอต่อการประกอบอาหารกลางวัน ทำให้ไม่มีภาวะโรคขาดสารไอโอดีนตามโครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนอย่างยั่งยืนด้วยระบบห่วงโซ่อาหาร โครงการฝึกอาชีพ มีวิทยาลัยนาหว้า มหาวิทยาลัยนครพนม เข้ามาอบรมงานออกแบบภาพด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการสกรีนภาพลงบนวัตถุ รวมทั้งซ่อมจักรยาน เป็นโครงการระยะสั้น ๑ เดือน ให้นักเรียนมีทักษะนำไปประกอบอาชีพ ส่วนวิทยาลัยเทคนิคบ้านแพง ฝึกอาชีพทำดอกไม้จันทน์จากไม้กันเกราและมีปราชญ์ชาวบ้านสอนการทอเสื่อกกและการปลูกหญ้าแฝก

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"...ให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทาน ร่วมกันพิจารณาก่อสร้างสถานีสูบน้ำขนาดเล็ก สูบน้ำจากห้วยโสกชันพร้อมระบบกรองน้ำประปา เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคภายในโรงเรียนอย่างเพียงพอ..."

พร้อมทั้งเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

ดวงใจราษฎร์
ปราชญ์แห่งน้ำ
สำนักพระราชวัง
สำนักราชเลขาธิการ
สำนักงาน

ราษฎร์ ปราชญ์แห่งน้ำ
โครงการป้อง
กปร. กรมชลประทาน

นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติเคลื่อนที่ ในชื่อชุด *"ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งน้ำ"*

เรียบเรียงโดย กองประชาสัมพันธ์

ด้วย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้จัดกิจกรรมจิตอาสาร่วมประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ เพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พร้อมทั้งได้พระราชทานเครื่องสักการะแก่พสกนิกรที่มาถวายสักการะพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นประจำทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป

โอกาสนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องจากพระราชดำริ ซึ่งสำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมจัดแสดงนิทรรศการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติในครั้งนี้ เพื่อเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริจนก่อเกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศกว่า ๔,๖๐๐ โครงการ ซึ่งปัจจุบันบรรลุผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและเป็นต้นแบบให้ประชาชนน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และร่วมสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ นำหลักคิดการทรงงานไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและประเทศชาติสืบไป

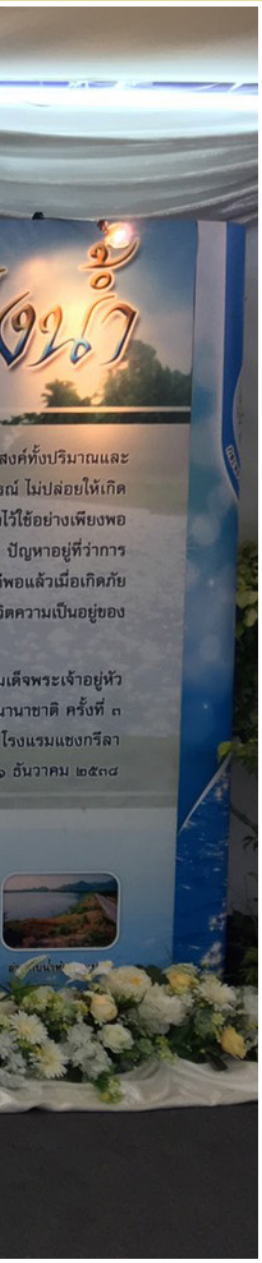

การบริหารจัดการน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
โดยต้องเหมาะสมสอดคล้องกับภูมิประเทศ และ ภูมิสังคม

ตลอดระยะเวลาแห่งการครองราชย์กว่า ๗๐ ปี พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีพระราชหฤทัยห่วงใยพสกนิกรของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง โดยจะเห็นได้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากมายที่รังสรรค์ขึ้นเพื่อสร้างชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีให้กับพสกนิกรนั้น ครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านน้ำ ดิน ป่าไม้ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงพระอัจฉริยภาพและหลักการทรงงานในด้านต่าง ๆ จึงได้พระราชทานให้จัดแสดงนิทรรศการ

เฉลิมพระเกียรติขึ้น จำนวน ๔ ครั้ง ครั้งแรกเป็นการจัดแสดงนิทรรศการโครงการด้านการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเป็นโครงการที่ทรงให้ความสำคัญด้วยทรงตระหนักถึงความทุกข์ยากของราษฎรซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังพระราชดำรัส ***"น้ำคือชีวิต"*** แนวพระราชดำริการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่น้ำแล้ง น้ำท่วม น้ำเสีย ซึ่งล้วนก่อเกิดประโยชน์กับประชาชนและประเทศชาติ ดังนั้น จึงนำแนวพระราชดำริการบริหารจัดการน้ำมาจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการเป็นครั้งแรกในชื่อชุด ***"ดวงใจราษฎร์ ปราชญ์แห่งน้ำ"***

ฝายชะลอน้ำแบบพอเพียง
ตามแนวพระราชดำริ
แบบจำลองฝายชะลอน้ำพอเพียง
ตามแนวพระราชดำริ
จัดทำโดย
โครงการก่อสร้าง สำนักงานชลประทานที่ ๖
กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

LOW SPEED SURFACE AERATOR "CHAIPATTANA RX-2"
กังหันน้ำชัยพัฒนา

การจัดแสดงนิทรรศการ ***"ดวงใจราษฎร์ปราชญ์แห่งน้ำ"*** ประกอบด้วยเนื้อหา

ส่วนที่ ๑ พระราชดำรัสเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ ได้นำพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในโอกาสเสด็จฯ ไปทรงเปิดการประชุมวิชาการนานาชาติ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ มาจัดแสดง

ส่วนที่ ๒ การบริหารจัดการน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แสดงให้เห็นถึงระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างครบกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยคำนึงถึงความเหมาะสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและภูมิสังคมเป็นหลัก

ส่วนที่ ๓ โครงการป้องกันและแก้ไขน้ำท่วมกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามแนวพระราชดำริ

ส่วนที่ ๔ ห้องฉายวีดิทัศน์พระราชกรณียกิจ

ส่วนที่ ๕ มุมอ่านหนังสือ

ส่วนที่ ๖ จัดแสดงแบบจำลอง ***"ฝายชะลอน้ำพอเพียงตามแนวพระราชดำริ"*** และกังหันน้ำชัยพัฒนา

นอกจากนี้ ในช่วงการจัดแสดงนิทรรศการฯ สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำหนังสือเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หนังสือเกร็ดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาในแต่ละด้านมาแจกให้แก่ผู้เข้าชมนิทรรศการฯ อีกทั้งให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาตามแนวพระราชดำริแก่ประชาชนที่เข้าชมนิทรรศการฯ อีกด้วย

การจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติในครั้งนี้ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๒ พฤษภาคม – ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก หลังจากชุดนี้แล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดแสดงในครั้งที่ ๒ ชื่อชุด ***"๒ กษัตริย์นักพัฒนา"*** ครั้งที่ ๓ ชื่อชุด ***"ดวงใจราษฎร์ปราชญ์แห่งป่าและดิน"*** ครั้งที่ ๔ ชื่อชุด ***"เศรษฐกิจพอเพียงนำทางชีวิต"*** และสามารถติดตามได้ในฉบับต่อไป

หลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

น้ำพระทัยสู่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

บทความโดย พลตำรวจเอก สมศักดิ์ แขวงโสภา
เรียบเรียงโดย นางสาววัชรินทร์ พลภูงา
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เข้ามาทรงงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ โครงการแรกคือ ***"โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน"*** คือ เด็กในสมัยก่อนไม่มีอาหาร อาหารเช้าก็ไม่มี ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เมื่อเด็กมาไม่มีอาหารกิน ครูก็เริ่มหุงข้าวทำกับข้าวเพิ่มเพื่อเลี้ยงเด็ก ช่วงนี้คือเป็นช่วงที่จะทำให้ครูกับเด็กช่วยกันปลูกต้นไม้ ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่เลี้ยงสัตว์ สำหรับใช้ในการบริโภค เพราะสมัยก่อนโรงเรียนไม่มีกองทุนอาหารกลางวัน พระองค์ได้พระราชทานเครื่องวัสดุทางการเกษตร ตำรวจตระเวนชายแดนก็นำเครื่องครัวมา เลี้ยงเฉพาะมื้อกลางวัน บางโรงเรียนเลี้ยงได้ยังไม่เต็มสัปดาห์ บางโรงเรียนเลี้ยงได้ ๓ วัน

ต่อมา พระองค์จะใช้หลักการทรงงานของพระองค์ อะไรที่เกิดปัญหา ก็จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามช่วงระยะเวลาที่เกิด โดย ***โครงการแรก*** ไม่มีอาหารกลางวัน ได้เริ่มมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับเด็ก

โครงการที่สอง เป็นโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา เพราะคุณภาพการศึกษาก็ต้องมีการวัดผล ในปี ๒๕๒๖ พระองค์เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎร ทรงทราบว่าการศึกษาบางวิชา เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ มีคะแนนอ่อน จึงเริ่มมีการดูแลโดยให้วิทยาลัยครู (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏ) ช่วยอบรมครูให้มีความรู้เพื่อมาสอนเด็ก

โครงการที่สาม โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนที่พระองค์เคยเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยม ปรากฏว่าป่ามีความอุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นถนนลูกรัง เส้นทางไม่สะดวก ไม่ได้ลาดยาง แต่ ๒ ปีถัดมา พระองค์เสด็จฯ ไปอีกครั้งปรากฏว่าการเดินทางสะดวกทำทางลูกรังบดอัด ลาดยางก็มี แต่ปรากฏว่าป่าหมด เพราะป่าถูกทำลาย ปี ๒๕๓๐ พระองค์มีโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังทั้งครู นักเรียน และประชาชนในพื้นที่ให้ช่วยกันอนุรักษ์ ต่อมาปัญหาก็คลี่คลาย

โครงการที่สี่ โครงการในพระราชานุเคราะห์และทุนพระราชทาน ในปี ๒๕๓๑ เนื่องจากผู้ปกครองเด็กยากจน พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมส่งเรียนหนังสือต่อ เมื่อจบประถมศึกษาปีที่ ๖ จะไปเรียนต่อก็ไม่มีเงิน พระองค์ได้พระราชทานทุนให้ แต่มีเด็ก บางส่วนเรียนไม่ได้เพราะสติปัญญาไม่ดี เมื่อไม่ได้เรียนแล้ว พระองค์ทรงกำหนดเป็นโครงการฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน คือ จบประถมศึกษาปีที่ ๖ ทรงมอบหมายตำรวจตระเวนชายแดนในแต่ละภาค (มี ๔ ภาค แบ่งเป็นภาค ๑, ๒, ๓, ๔) ศูนย์การฝึกอาชีพนักเรียนเก่าตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโครงการฝึกอาชีพ ให้นักเรียนในโรงเรียนด้วย และก็ฝึกต่อให้กับนักเรียนที่จบประถมศึกษาปีที่ ๖ เช่น ตัดผม ซ่อมเครื่องยนต์ ซ่อมรถจักรยาน โดยจะมีครูอาชีวะมาสอน

ปี ๒๕๓๓ มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องขาดสารอาหารไอโอดีน เกิดโครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน คือ เป็นโรคคอพอก พระองค์พระราชทานเกลือไอโอดีน และทรงสอนให้เข้าใจว่าจะต้องใช้กี่หยด น้ำเท่าไหร่

ปี ๒๕๓๔ เป็นโครงการส่งเสริมสหกรณ์ ที่ให้เด็กมาบรรยาย มีการประชุม เพื่อให้รู้จักการประชุม รู้หลักการมีส่วนร่วม รู้จักการขายของ การเงิน สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร จะเป็นผัก ถั่วก็นำไปขายให้กับสหกรณ์ นำเงินเข้าสหกรณ์ จะครบวงจร สหกรณ์ส่งให้โรงครัวทำอาหาร โดยสหกรณ์จะไปขายให้โรงครัวอีกที เงินก็เข้าสหกรณ์เข้าระบบรับจ่าย เป็นการสอนไปด้วย

ปี ๒๕๓๙ เป็นโครงการส่งเสริมการโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก เข้าไปดูแลตั้งแต่มีครรภ์ว่าอาหารไม่พอ ไม่ถูกสุขลักษณะก็แนะนำเรื่องอาหารโภชนาการซึ่งเป็นโครงการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จะมีโครงการที่อยู่ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และโรงเรียนปริยัติธรรม ได้พระราชทานให้ทำด้วย

เวลาพระองค์เสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีประชาชนมาเฝ้าฯ รับเสด็จ พระองค์มีหน่วยแพทย์พระราชทานและหน่วยทันตกรรมพระราชทานให้แก่ประชาชน มีเด็กบางคนป่วยหนัก พระองค์ทรงมอบหมายให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดูแลและพระราชทานเงินเป็นค่ายานพาหนะ เมื่อจะต้องส่งเข้ากรุงเทพฯ แต่ถ้าป่วยไม่มากสามารถรักษาที่โรงพยาบาลในพื้นที่ พระองค์ก็จะพระราชทานความช่วยเหลือ

สมัยที่ผมเป็นผู้บังคับหมวดและลาดตระเวนที่อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ไปลาดตระเวนเจอชาวบ้าน ชาวบ้านร้องทุกข์ว่าลูกหลานอายุเข้าเกณฑ์แล้ว ไม่สามารถจะไปโรงเรียนได้ เพราะมีลำธารใหญ่ ฤดูฝน ฝนตกหนัก เด็กข้ามไม่ได้ ก็อยากจะตั้งโรงเรียน ผมจึงรับข้อมูลมา ๕๐ คน ไม่ได้เรียนหนังสือ

จากที่ผมได้ไปอบรมต่าง ๆ เช่น โดดร่ม มีนักวิชาการเข้ามาอธิบายให้ฟังว่ามีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีชุดพัฒนา มีศูนย์พัฒนา สามารถเข้าถึงประชาชนแบบที่ฝรั่งสอน เมื่อไปผมก็รู้จักโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากที่ได้มีการอธิบายในห้องเรียน เมื่อลงไปปฏิบัติการในพื้นที่ก็รู้แล้วว่ามีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งหมวดตำรวจตระเวนชายแดนก็จะต้องดูแล เข้าไปพบก็ได้ข้อมูลจากโต๊ะยีมะ ที่ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา โรงเรียนบ้านสะปอง แต่เนื่องจากว่าพอสร้างเสร็จเรียบร้อย คือตอนผมเป็นผู้หมวดก็เสนอกองกำกับ ตอนเป็นผู้กำกับกองร้อยก็อนุมัติให้จัดตั้งเป็นโรงเรียน ผมก็สร้างเอง และโรงเรียนนี้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้พระราชทานเงินให้ ๕๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๑๔ เป็นงานแรกที่ผมเป็นผู้หมวดตำรวจตระเวนชายแดน ที่ได้ทำงานในพื้นที่ภาคใต้ คือ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตั้งขึ้นปี ๒๔๙๖ ถึง ๒๔๙๙ อีกสามปีต่อมา สร้างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทางภาคเหนือที่จังหวัดเชียงราย เรียกว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑ สาเหตุที่สร้างคือ ชุดลาดตระเวนของตำรวจตระเวนชายแดนหรือตำรวจพลร่ม เข้าไปลาดตระเวนแล้วสื่อสารกับชาวบ้านไม่ได้ กับผู้ใหญ่ก็พูดไม่ได้เพราะเป็นชาวเขา ชาวเขาเองก็พูดกันไม่รู้เรื่อง เพราะถ้าเป็นคนละชนเผ่าก็พูดสื่อสารกันไม่ได้ ตำรวจตระเวนชายแดนก็ไปนำเด็กมาเรียนสอนพูดสอนเขียน ก, ข แล้วก็รายงานให้หน่วยเหนือทราบ หน่วยเหนือเมื่อรับรายงานแล้วก็เห็นว่ามีประโยชน์ก็ให้จัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สาเหตุมาจากผู้น้อย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผลงานของผู้น้อย ที่เข้าไปสื่อสารเมื่อพูดกับเด็กเข้าใจ เด็กก็เป็นล่ามแปลให้พ่อแม่ฟัง ไม่ได้เกิดจากผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่แล้วโครงการจะเกิดจากด้านบนลงไป ในส่วนนี้เกิดจากด้านล่างขึ้นมา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานเงิน ที่เรียกว่าโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์มี ๑๐ โรงเรียน พระราชทานเงินให้ ๓๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๐๖ แต่โรงเรียนมีมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ มีการจัดสร้างโรงเรียนแรกอยู่ที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนนี้มี ๑๐ โรงเรียน มอบโอนให้สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ๗ โรงเรียน เหลือโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์อยู่ ๓ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๒ ที่บ้านหนองหอย ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๓ ที่บ้านหินแตก ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๔ ที่บ้านหัวแม่คำ ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เมื่อมีเงินพระราชทานจะมีพระนามท่านมาตั้งเป็นชื่อโรงเรียน หรือจะเป็นเงินที่หน่วยงานหรือองค์กรบริจาคทูลเกล้าฯ ถวายเงินก็จะเป็นชื่อโรงเรียน หากเป็นเงินส่วนพระองค์ก็จะเป็นชื่อพระองค์ และหากเป็นของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ จะเป็นเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ หากเป็นเงินที่พระราชทานจะไม่มีคำว่าตำรวจตระเวนชายแดน และหากเป็นเงินหน่วยงาน/องค์กรบริจาคจะมีคำว่าตำรวจตระเวนชายแดน

สิ่งที่ภาคภูมิใจ

ความภาคภูมิใจที่ได้ถวายงานให้คนรุ่นหลังได้รับทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณ เรื่องที่ผมว่าสำคัญมาก ๆ นอกเหนือจากพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อตำรวจตระเวนชายแดน ***"ทรงมีความมุ่งมั่นมุ่งหมาย ที่จะทรงทำอะไรก็จะทำให้สำเร็จ"*** โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพระราชทานความช่วยเหลือนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ฯ พระองค์ทรงช่วยอย่างเต็มที่ เรื่องเรียนก็ทรงให้คนช่วยดูแล ให้ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่เฝ้าฯ รับเสด็จพระองค์ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้ช่วยดูแลเด็ก เด็กบางคนที่เรียนไม่ได้มีปัญหาต้องออกกลางคัน พระองค์ทรงทราบก็จะให้ติดตาม สมมุติว่าเสด็จฯ ไปที่โรงเรียนนั้น บ้านอยู่แถว ๆ นั้น ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนไปตามมาเข้าเฝ้าฯ ถ้าเรียนไม่ได้ทำอะไรได้บ้าง จะเย็บผ้าเป็นอาชีพไหมหรืออย่างไร ก็กราบทูลพระองค์ สมมุติว่าต้องการจักรเย็บผ้า พระองค์จะพระราชทานเพราะพระองค์ทรงช่วยแล้วก็ทรงช่วยให้ตลอดรอดฝั่ง ทรงช่วยแบบพระราชทานความเมตตา จนกระทั่งเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้ มีความมั่นคงในอาชีพ และที่ผมประทับใจคือพระองค์ข้ามเขตแดนไปแล้ว เขตแดนที่เป็นหลักเขตว่าเป็นไทยพม่า ประเทศเพื่อนบ้าน ไปสู่สากล น้ำพระทัยของพระองค์ไม่มีเชื้อชาติไม่มีเขตแดน เด็ก ๆ พม่าที่เห็นว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ใกล้ ก็มาเรียน พระองค์ทรงสนับสนุนให้นักเรียนมีอาหาร วัสดุอุปกรณ์ทั้งหมด เหมือนกับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พระองค์เคยรับสั่งว่าโรงเรียนนี้เป็นอินเตอร์ คนไทยเราก็มีหลายชนเผ่าและก็มีพม่าแท้ ๆ คือสิทธิมนุษยชน พระเมตตาของพระองค์ไม่มีขอบเขต ไม่มีเชื้อชาติ ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี พระองค์ได้พระราชทานความช่วยเหลือโดยมีหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมให้การสนับสนุน พระองค์ทรงโปรดคือราษฎรในพื้นที่ขอพระราชทานความช่วยเหลือเอง พระองค์ทรงปลื้มใจ เมื่อมีปัญหาและเกินความสามารถต้องขอพระราชทานความช่วยเหลือ กราบทูลขออะไรเห็นว่าได้ทุกอย่าง ต้องการให้คนที่ปฏิบัติจริง เหมือนกับว่าระเบิดจากข้างในเมื่อมีปัญหาแล้วก็ขอพระราชทานจากพระองค์ ซึ่งก็จะต้องทำให้ดี เพราะเป็นคนขอเอง จะเห็นว่าครูใหญ่ นักเรียนเป็นคนกราบทูลรายงานตามจุดให้เด็กพูดเองดีกว่าครูพูด รักเรียนก็เก่ง ไม่กลัว นี่ผมสังเกต ในความประทับใจของพระองค์ ช่วยใครแล้วช่วยจริง ช่วยให้ตลอดรอดฝั่งให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมพอสมควร

พระเมตตา

คนไทยไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาใด หรือเด็กต่างประเทศ ต้องสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์พระราชทานความเมตตา เพราะบางครั้งส่วนราชการก็ไปไม่ถึง ส่วนราชการก็ต้องเห็นใจ เพราะมีข้อจำกัดในพื้นที่ห่างไกล ต้องใช้เฮลิคอปเตอร์ ในศูนย์เรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนใหม่ ๆ ต้องใช้เฮลิคอปเตอร์ ในเรื่องของการศึกษา การสาธารณสุข การอนามัย การโภชนาการ เศรษฐกิจ อาชีพ และการศึกษาต่าง ๆ ผมคิดว่านักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ผมสัมผัสรวมทั้งผู้ปกครองและทุกฝ่ายในพื้นที่ก็ต่างซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณและพระองค์ทรงตั้งพระทัยทำงานจริง พระองค์ทรงเหนื่อย เพราะพระองค์ทรงมีพระชนมายุ ๖๒ พรรษา

ความภูมิใจเพื่อโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผมเป็นตำรวจตระเวนชายแดน ตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ ปี ๒๕๑๔ ผมไปลาดตระเวนเจอเด็กไม่มีที่เรียนหนังสือ ก็เขียนในประวัติว่า ร้อยตำรวจเอก สมศักดิ์ แขวงโสภา ได้ลาดตระเวนมาแล้วพบกับพี่น้องประชาชนและผู้นำ มีเด็กไม่ได้เรียนกว่า ๕๐ คน เกิดจากกระเบิดจากข้างในเด็กต้องการโรงเรียน เวลามีเหตุการณ์ก็จะไปเฝ้าระวัง เพราะสร้างเอง ตอนที่ผมเป็นผู้บังคับกองร้อย อาคารที่สร้าง โดยบริจาคไม้เนื้อแข็ง จากสวนยางที่เว้นไว้เพื่อที่จะมาทำบ้านทำ เมื่อสร้างโรงเรียนได้ร่วมมือกันบริจาคให้โรงเรียน ครั้งหนึ่งตำรวจตระเวนชายแดนได้รับงบประมาณสร้างอาคารใหม่ เนื่องจากที่เดิมจำกัดและเป็นเรือนไม้ จะรื้อแล้วสร้างใหม่แต่ชาวบ้านไม่เห็นด้วยบอกว่าจะสร้างที่ไหนก็ได้แต่ไม่ให้รื้ออาคารนี้ เป็นอาคารที่หวงแหน เพราะร่วมทำกับตำรวจตระเวนชายแดน ตกลงสร้างใกล้กับอาคารหลังเดิม ในวงเงินงบ ๒ ล้านบาท ที่กองสลากให้มา ผมเกษียณปี ๒๕๔๙ ผมไปโรงเรียนนี้เมื่อปี ๒๕๑๓ ตั้งแต่เป็นร้อยตำรวจตรีจนถึงผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนประมาณ ๓๖ ปี ผมเกษียณมา ๑๑ ปี ตอนก่อนเกษียณปี ๒๕๔๙ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๙ มีประกาศสำนักพระราชวัง แต่งตั้งผมเป็นที่ปรึกษางานโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี นับแต่นั้น ก็ได้ทำงานถวายมาโดยตลอด และผมได้รับมอบให้เป็นผู้อำนวยการศูนย์ลูกเสือชาวบ้านด้วย

พลตำรวจ เอกสมศักดิ์ แขวงโสภา

โครงการเกษตร
เพื่ออาหารกลางวัน
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ

ผมว่าการเรียนทิ้งไม่ได้ วิชาการเป็นสิ่งสำคัญของการดำรงชีวิต ต้องใช้แน่นอน ถ้าขาดการศึกษาแล้วจะทำอะไรไม่ได้ คุณภาพชีวิตก็พัฒนาไม่ได้ เรื่องอาชีพ เรื่องความเป็นอยู่ ทุก ๆ อย่าง พื้นฐานต้องมีการศึกษา คุณต้องเรียนหนังสือให้เก่ง สามารถอยู่ได้อยู่ที่ความพากเพียร เพราะว่าถ้าเรียนดีก็ได้เข้าสถาบันดี ๆ สามารถไปแข่งขันกับใครก็ได้ คนในชนบทห่างไกลอย่าไปท้อแท้ใจ พยายามเรียนหนังสือให้เก่ง ศึกษาไว้ ความขยันให้มากที่สุด และต้องประพฤติดีทำตัวให้ดี ใครนับถือศาสนาใดก็ยึดมั่นในศาสนาให้มั่นคง เมื่อเป็นคนดีและคนเก่ง ใคร ๆ ก็ต้องการช่วย คนดีตกงานก็มีคนช่วยเหลือ เพราะว่าเป็นคนดี และบ้านเมือง สถาบันชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมใจ เพราะฉะนั้นเด็กต้องเทิดทูนและช่วยกันพิทักษ์รักษาสถาบัน เพราะสถาบันคือสิ่งสำคัญต่อเราทุกคนในชาติบ้านเมือง อยากให้เด็กแข่งขันกันเรียนหนังสือ แข่งขันกันทำความดี แข่งขันกับเพื่อนบ้าน ปัจจุบันมีข่าวเด็กพม่าที่จังหวัดสมุทรสาครเรียนได้ที่ ๑ ผมเป็นคนแข่งขัน ทำงานกับใครก็แข่งขันแต่ไม่อิจฉา เพราะถ้าดีเราก็ไปดู เด็กก็เหมือนกัน ผมว่าต้องแข่งขันแข่งขันกับเด็กอาเซียนด้วยกัน และก็ต้องรู้ว่าบรรพบุรุษรักษาชาติบ้านเมืองต่าง ๆ ก็แข่งขัน ไม่เช่นนั้นแผ่นดินก็คงไม่เหลือมาถึงพวกเรา ผมว่าเด็กก็ต้องทำตัวให้ดี เรียนหนังสือให้ดี บางคนอาจว่าสมองไม่เท่ากัน แต่ว่าความดีความขยันนั้นเท่ากันหมด ใครขยันนั้นมีโอกาสดีกว่า

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ช่วงที่พระองค์เสด็จฯ ไปทรงงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จะโดยเสด็จในขบวนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ ๙ พระองค์ทรงสนพระทัย เพราะทรงจบปริญญาตรีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบปริญญาโท คณะประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และปริญญาเอก คณะบริหารการศึกษา ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เมื่อพระองค์ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร พระองค์ทรงทราบว่าเด็กขาดสารอาหาร ประชาชนก็ขาดสารอาหาร ที่เห็นภาพพระองค์ทรงจดบันทึกตลอด พระองค์ทรงทราบข้อมูลพื้นฐานของประชาชน ชาวเขาหรืออยู่ห่างไกลในพื้นที่สูง พระองค์ทรงทราบดี เพราะฉะนั้นพระองค์ทรงงานง่าย ข้อมูลพระองค์ก็ดี พระองค์ทรงปรึกษาครูอาจารย์ที่เก่ง ๆ ด้านการเกษตร ด้านบริหารทางการศึกษาในกรณีส่งเสริมทางการศึกษา นอกจากทรงมีพระราชดำริเองแล้ว พระองค์ทรงระดมสมอง อาจารย์สำเภาฯ หลายคนที่เป็นที่ปรึกษาจะชำนาญการด้านต่าง ๆ ดร.ไกรสิทธิ์ฯ ท่านก็เก่งเรื่องโภชนาการมาก ท่านก็เป็นที่ปรึกษา อาจารย์พิสุทธิ์ฯ ที่เก่งเรื่องดิน

หลักการทรงงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผมจำได้ว่าพระองค์ทรงงานโดยใช้หลักการแบบบูรณาการ ขาดแคลนอะไร ตรงไหน อย่างไร แล้วถ้าเกิดปัญหาอะไร พระองค์ทรงเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทันที เรียกว่าการระดมสมอง ซึ่งเป็นหลักการทำงานของพระองค์ ถ้ารู้ปัญหา พระองค์ทรงเชิญมาช่วยในการแก้ปัญหา พระองค์ทรงขอบคุณที่ได้มาช่วยงานให้ประสบความสำเร็จ

"รู้ปัญหา ระดมสมอง แก้ไข ดำเนินการ ติดตามต่อเนื่อง พัฒนางาน เปี่ยมไปด้วยพระเมตตา"

น้ำพระทัยรินหลั่งไหลทั่วหล้า

เรียบเรียงโดย
นางสาวรุ่งรัตน์ วงษ์จู
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔

ผืนแผ่นดินทองของไทยเรามีความหลากหลายของสภาพภูมิประเทศ ผู้คนก็มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมเฉกเช่นเดียวกัน แต่ความหลากหลายที่เกิดขึ้น ไม่สามารถปิดกั้นน้ำพระราชหฤทัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ที่ยิ่งใหญ่และแพร่ขยายไปทั่วทุกภูมิภาค เพื่อกระจายไปช่วยเหลือราษฎรในทุกหย่อมหญ้าที่ตกทุกข์ได้ยาก ให้หลุดพ้นจากความทุกข์โศกและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

บ้านตะบิงรูโต๊ะ บ้านอัยจาดา และบ้านธนูศิลป์ หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะตอ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นหนึ่งในหลาย ๆ พื้นที่ ซึ่งแม้จะตั้งอยู่ห่างไกลสักเพียงใด แต่พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็พระราชทานให้แก่ราษฎรในพื้นที่ได้ทั่วถึงได้ เดิมทีตำบลโคกสะตอเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลบาตง ซึ่งมีสภาพพื้นที่เป็นเนินเขา และบริเวณนี้ มีต้นสะตอขึ้นเต็มพื้นที่ จึงเรียกพื้นที่ว่า *“บาโงบือตา”* ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า *“โคกสะตอ”*

ทั้งนี้ อำเภอรือเสาะตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ ๔๖๘,๓๒๔ ตารางกิโลเมตร ห่างจากจังหวัดนราธิวาสประมาณ ๔๓ กิโลเมตร พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีภูเขาล้อมรอบ มีแม่น้ำสายบุรีไหลผ่าน ทางด้านทิศเหนือของตำบลโคกสะตอ ติดเขตอำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ทิศใต้ติดเขตอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส ทิศตะวันออกติดเขตอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส และทิศตะวันตกติดเขตอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

ย้อนไปเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๕ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ไปศูนย์ศิลปาชีพวัดชนาราม บ้านไทยสุข หมู่ที่ ๘ ตำบลลาโละ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อทรงงานศิลปาชีพและทรงเยี่ยมราษฎร

ในระหว่างที่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ประทับทรงงานอยู่นั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของราษฎรบ้านธนูศิลป์ หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะตอ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่นิคมสร้างตนเองศรีสาครได้จัดตั้งขึ้น ในการนี้ได้พระราชทานพระราชดำริแก่นายวิศาล ไมตรียืนยง วิศวกรใหญ่ ฯ กรมชลประทาน นายเทอดศักดิ์ บุณยขจร นายช่างใหญ่ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ กรมชลประทาน นายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษ สำนักพระราชวัง นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ ผู้ช่วยเลขาธิการ สำนักงาน กปร. และหม่อมหลวงจิรพันธ์ ทวีวงศ์ ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร. ให้ช่วยจัดหาน้ำอุปโภค-บริโภคให้กับราษฎรหมู่ที่ ๘ ทั้งหมู่บ้าน และปรับปรุงถนนให้สามารถใช้สัญจรไปมาได้สะดวก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับสนองพระราชดำริ โดยเร่งพิจารณาการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคแก่ราษฎร หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะตอ ซึ่งหมู่ที่ ๘ ประกอบด้วย ๓ กลุ่มบ้าน ได้แก่ บ้านตะบิงรูโต๊ะ บ้านอัยจาดา และบ้านธนูศิลป์ โดยบ้านตะบิงรูโต๊ะพบว่า ราษฎรได้ใช้น้ำอุปโภคบริโภคจากโครงการฝายคลองน้ำใส ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการฯ ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ก่อสร้างตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ อยู่แล้ว แต่พบปัญหาเรื่องท่อส่งน้ำของโครงการฯ ซึ่งเป็นท่อซีเมนต์ใยหินได้เสื่อมสภาพจนไม่สามารถทนแรงดันของน้ำได้ และเกิดการชำรุดเสียหายอยู่เป็นประจำ ประกอบกับประชากรในหมู่บ้านมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการใช้น้ำของราษฎรมีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้น ปี ๒๕๔๖ กรมชลประทานจึงได้ดำเนินการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำเพิ่มเติม ความยาวรวม ๘,๕๓๐ เมตร พร้อมอาคารประกอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำและกระจายน้ำให้กับราษฎรได้อย่างทั่วถึง

สำหรับบ้านอัยจาดาและบ้านธนูศิลป์ หมู่ที่ ๘ พบปัญหาว่าทั้ง ๒ หมู่บ้าน ไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำถาวรขนาดใหญ่ที่จะสามารถเก็บกักน้ำให้เพียงพอกับความต้องการของราษฎรได้ มีเพียงฝายชั่วคราวขนาดเล็กที่ดำเนินการเอง ดังนั้น ปี ๒๕๔๖ กรมชลประทานจึงได้ดำเนินโครงการจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่ที่ ๘ บ้านอัยจาดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่ที่ ๘ บ้านธนูศิลป์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนด้านการอุปโภคบริโภคและการเกษตรให้แก่ราษฎรทั้ง ๒ กลุ่มบ้าน

โครงการจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่ที่ ๘ บ้านอัยจาดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการฯ ที่ดำเนินการก่อสร้างฝายทดน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดสันฝายสูง ๒.๐๐ เมตร ยาว ๑๒.๐๐ เมตร พร้อมทั้งก่อสร้างท่อส่งน้ำ ลักษณะเป็นท่อเหล็กอาบสังกะสีและท่อพีวีซี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๒๐ ๐.๑๕ และ ๐.๑๐ เมตร ความยาวรวม ๕,๒๗๐ เมตร พร้อมอาคารประกอบต่าง ๆ รวมทั้งก่อสร้างถังเก็บน้ำ ขนาดความจุ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมถังกรอง จำนวน ๑ แห่ง และขนาดความจุ ๕๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมถังกรอง จำนวน ๒ แห่ง ซึ่งโครงการฯ ดังกล่าวสามารถจัดหาน้ำสนับสนุนด้านการอุปโภคบริโภค ให้แก่ราษฎรบ้านอัยจาดา หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะตอ จำนวน ๖๓ ครัวเรือน ๒๕๙ คน และสามารถส่งน้ำเพิ่มเติมให้แก่ครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยเฉลิมพระเกียรติฯ จำนวน ๑๖๒ คน นอกจากนี้ สามารถสนับสนุนน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตรในพื้นที่ จำนวน ๔๙๐ ไร่ ได้มีน้ำใช้อย่างพียงพอตลอดทั้งปีอีกด้วย

โครงการจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่ที่ ๘ บ้านธนูศิลป์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการฯ ที่ดำเนินการก่อสร้างฝายทดน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดสันฝายสูง ๒.๐๐ เมตร ยาว ๑๐.๐๐ เมตร พร้อมทั้งก่อสร้างท่อส่งน้ำ ลักษณะเป็นท่อเหล็กอาบสังกะสีและท่อพีวีซี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๒๐ ๐.๑๕ และ ๐.๑๐ เมตร ความยาวรวม ๒,๖๕๐ เมตร พร้อมอาคารประกอบต่าง ๆ รวมทั้งก่อสร้างถังเก็บน้ำขนาดความจุ ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง ซึ่งโครงการฯ ดังกล่าวสามารถจัดหาน้ำสนับสนุนด้านการอุปโภคบริโภคให้แก่ราษฎรบ้านธนูศิลป์ หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะตอ จำนวน ๔๒ ครัวเรือน ๑๕๘ คน และพื้นที่การเกษตร จำนวน ๘๒๐ ไร่ ได้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

ปัจจุบันโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เกิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังคงก่อเกิดประโยชน์แก่ราษฎรในพื้นที่อย่างสูงสุด ทุกบ้านทุกครัวเรือนมีน้ำกินน้ำใช้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ราษฎรไม่ต้องทนทุกข์และกังวลกับปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำที่เคยเกิดขึ้นทุกปี ทุกวันนี้ราษฎรล้วนมีแต่รอยยิ้มที่เปี่ยมล้นไปด้วยความสุข สงบ พร้อมทั้งใช้ชีวิตด้วยความพอเพียงและเพียงพอ อีกทั้งคนในหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ต่างแสดงความพร้อม และมีเจตจำนงที่จะร่วมกันดูแลและบำรุงรักษาโครงการฯ ให้ก่อเกิดประโยชน์แก่ชุมชนเฉกเช่นนี้ตลอดไป โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อคอยบริหารจัดการโครงการฯ รวมทั้งมีข้อตกลงของกลุ่มผู้ใช้น้ำเกี่ยวกับการเก็บค่าใช้น้ำครัวเรือนละ ๑๕ บาทต่อเดือน เพื่อเป็นกองทุนสำคัญในการบำรุงดูแลและซ่อมแซมโครงการฯ ด้วยตนเอง ไม่ต้องรอเวลาให้หน่วยงานราชการเข้ามาช่วยดำเนินการให้ ส่งผลให้ชาวบ้านมีน้ำใช้ตลอดเวลาไม่ติดขัดปัญหาเรื่องน้ำขาดระยะ

นายอาดือเร๊ะ ดาโอ๊ะ กำนันตำบลโคกสะตอ ได้เล่าถึงความหลังช่วงปี ๒๕๔๕ เมื่อคราวดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้ร่วมรับเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือในโอกาสนั้น

...สมัยก่อนหมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะตอ ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้มาก ถนนหนทางก็เป็นดินแดง ไฟฟ้าก็ไม่มีใช้ ชาวบ้านลำบากมาก แต่เมื่อปี ๒๕๔๕ ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎร พระองค์ทรงรถพระที่นั่งมาด้วยพระองค์เอง แม้หนทางจะไกลและยากลำบาก แต่พระองค์ก็เสด็จมา ทำให้ชาวบ้านดีใจมาก ไม่เพียงแต่พระองค์เสด็จมาเยี่ยมราษฎร แต่พระองค์ยังได้ซักถามปัญหาและความต้องการของราษฎร ซึ่งก็ได้กราบบังคมทูลไปว่าชาวบ้านอยากได้น้ำและถนน จึงมีพระราชดำริแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรในพื้นที่หลังจากพระองค์เสด็จพระราชดำเนินกลับ เหมือนพลิกฟื้นชีวิตให้กับคนในหมู่บ้าน สาธารณูปโภคต่าง ๆ ทั้งน้ำ ถนน ไฟฟ้า ถูกพัฒนาขึ้น ชาวบ้านมีน้ำกิน น้ำใช้อย่างทั่วถึง ถนนลาดยางเกิดขึ้นทำให้ชาวบ้านมีเส้นทางสัญจรที่สะดวก ไฟฟ้าตามทางก็ส่องสว่างสร้างความปลอดภัยให้กับคนในหมู่บ้าน ความเจริญต่าง ๆ ที่เข้ามาล้วนเกิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ทั้งสิ้น...

นายอาหะม๊ะ เง๊าะ ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านอัยจาดา อีกหนึ่งพลังสำคัญในการขับเคลื่อนและดูแลรักษาโครงการฯ ได้พูดคุยเกี่ยวกับแนวทางของกลุ่มผู้ใช้น้ำในการบำรุงดูแลรักษาโครงการฯ ที่เกิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณ

...ตอนแรกเริ่มใช้น้ำจากโครงการฯ ยังไม่มีกติกาเข้มงวดในการบำรุงดูแลรักษา ก็พบปัญหาบ้างในเรื่องการซ่อมบำรุง ระยะแรกต้องรอคอยเจ้าหน้าที่จากกรมชลประทานเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ ซึ่งก็ต้องใช้เวลา เพราะเจ้าหน้าที่ก็มีภารกิจอื่น ๆ ต่อมา สมาชิกในกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา โดยพบว่า หากเราอยากให้ปัญหาการซ่อมแซมโครงการฯ ถูกแก้ไขโดยเร็ว ชาวบ้านมีน้ำกินน้ำใช้โดยสะดวกไม่ติดขัด เราต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาด้วยตนเองก่อน ดังนั้น จึงได้ตั้งกติกาการเก็บค่าน้ำครัวเรือนละ ๑๕ บาทต่อเดือน เพื่อเป็นกองทุนในการดูแลโครงการฯ ต่อไป หลังจากนั้นปัญหาซ่อมแซมและบำรุงโครงการฯ เล็ก ๆ น้อย ๆ พวกเราทำกันเองได้ ชาวบ้านไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ปัจจุบันทั้งบ้านตะบิงรูโต๊ะ บ้านอัยจาดา และบ้านธนูศิลป์ มีเงินกองทุนส่วนนี้มาแบ่งปันช่วยเหลือชุมชนในเรื่องอื่น ๆ ด้วย ทั้งการจัดซื้อเครื่องเสียงให้แก่มัสยิด และการสนับสนุนเงินสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน พวกเราจะยังคงดูแลและรักษาโครงการฯ ที่เกิดขึ้นจากน้ำพระทัยของพระองค์เช่นนี้ตลอดไป...

แม้หนทางจะลำบากและห่างไกลเพียงใด แต่พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังคงพระราชทานให้แก่ราษฎรชาวไทยไปทั่วทุกพื้นที่ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ก็จะเป็นเสมือนตัวแทนแห่งน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้น ที่ทรงต้องการจะขจัดทุกข์และบำรุงสุขให้กับราษฎรของพระองค์ตลอดไป

โครงการตามพระราชดำริ ในโรงเรียน ตชด.
โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน
โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน รร.ตชด.บ้านแม่กลองคี จังหวัดตาก "การน้อมนำศาสตร์ของพระราชา สู่การปฏิบัติและพัฒนาอย่างยั่งยืน"

เรียบเรียงโดย ดาบตำรวจ คณิต ช่างเงิน
ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่กลองคี
อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก สังกัด กก.ตชด.๓๔ บก.ตชด.ภาค๓

"...ในการพัฒนาเด็กถ้าไม่สามารถพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในด้านสุขภาพอนามัยก่อน เด็กก็จะไม่มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ไม่อาจนับว่าเป็นอนาคตของชาติได้ การที่จะช่วยให้เด็กเหล่านี้ มีโอกาสในเรื่องการกินดีขึ้นนั้น ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังทุกฝ่าย..."

พระราชกระแส สามสิบปีการพัฒนาเด็กและเยาวชน : ร่วมกันสร้างโอกาสที่ดีกว่า
ในการประชุมวิชาการ "ทางสู่โอกาสที่ดีกว่า" ทรงบรรยายเนื่องในโอกาสสามทศวรรษ
การพัฒนาเด็กและเยาวชน ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ข้อมูลจาก หนังสือสืบสานพระราชปณิธาน สามทศวรรษจรัสหล้า
การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้ทดลองทำโครงการอาหารกลางวันผักสวนครัว เมื่อปี ๒๕๒๓ ด้วยจุดมุ่งหมาย คือ

"...เราต้องการช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนมีสุขภาพอนามัยบริบูรณ์แข็งแรง รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะและถูกตามส่วนประกอบที่จะบำรุงร่างกาย...อยากให้เป็นพืชผักหรืออุปกรณ์ แล้วให้นักเรียนมาทำการเกษตร ซึ่งเป็นวิธีที่อ้อมและยากขึ้นมาอีกทางหนึ่ง อาหารที่จะให้รับประทานนั้น เป็นอาหารที่ได้มาจากผลิตผลของนักเรียนผู้รับประทานเอง ซึ่งอาจจะได้ผลช้า แต่ก็เป็นวิธีหนึ่งซึ่งจะได้รับอาหาร และคิดว่าจะได้รับประโยชน์เป็นผลพลอยได้ที่สำคัญ คือ ความรู้ทางด้านการเกษตรและด้านโภชนาการ ซึ่งจะเป็นวิชาติดตัวไปจนนักเรียนเหล่านั้นเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่และได้ประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรกรรม วิชาการใหม่ ๆ เหล่านั้น อาจจะนำมาช่วยในการครองชีพได้มากทีเดียว..."

จากหนังสือพระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
เกี่ยวกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่กลองคี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๔ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ มีนักเรียน ๓๖๘ คน โดยภารกิจหลักที่นอกจากการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาพัฒนาภูมิปัญญาและคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ยังมีภารกิจที่ต้องสนับสนุนให้ชุมชนมีความมั่นคงปลอดภัยและสงบเรียบร้อย กล่าวคือ ดูแลตั้งแต่เด็กแรกเกิด การให้การศึกษา การสร้างอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกระดับ โดยผ่านโครงการตามพระราชดำริ ที่ดำเนินการในโรงเรียน ๘ โครงการ ซึ่งโครงการที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดของโรงเรียน คือ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เป็นโครงการแรกที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงริเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ ซึ่งการดำเนินการในยุคเริ่มแรก ต้องประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ หลายประการ เช่น สภาพของดินไม่มีความเหมาะสมในการปลูกพืช ระบบน้ำไม่เพียงพอในการทำการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ไม่ต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินการขาดความยั่งยืน ผลผลิตไม่เพียงพอและต้องพึ่งพาจากภายนอก จนกระทั่งในปีการศึกษา ๒๕๕๒ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่กลองคี ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ได้แก่

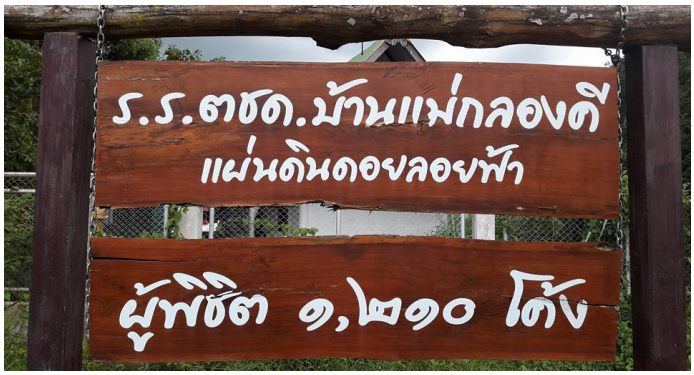

การจัดระบบน้ำ มีการวางระบบน้ำให้เพียงพอในการทำการเกษตร โดยการขุดลอกสระสำหรับเก็บน้ำและขุดคลองส่งน้ำรอบบริเวณแปลงเกษตร

การปรับปรุงดิน ปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืช โดยการปลูกหญ้าแฝกคลุมดิน ใส่ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์ ปลูกพืชที่หมุนเวียน ทำแนวป้องกันการพังทลายของดินด้วยการปลูกหญ้าแฝก

การปลูกพืช วางแผนการปลูกพืชให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม มีความหลากหลายและเกื้อกูลกัน เช่น การปลูกพืชที่ต้องการน้ำน้อยในฤดูแล้ง การปลูกกล้วย และไม้ยืนต้นเป็นพืชหลัก แล้วเสริมด้วยพืชผักอื่น ๆ

การเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์ที่มีความหลากหลาย ได้แก่ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ สุกร แพะ ปลา กบ และห่าน ซึ่งนอกจากนำผลผลิตมาเป็นอาหารกลางวันแก่นักเรียนอย่างเพียงพอแล้ว ยังสามารถขยายพันธุ์ได้อย่างเพียงพอแก่ความต้องการของนักเรียน และจำหน่ายให้แก่ชุมชนภายนอก ผลพลอยได้ที่สำคัญ คือ ได้มูลสัตว์สำหรับเป็นปุ๋ยบำรุงปรับปรุงดิน ปีละไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ กิโลกรัม

การลดต้นทุนด้านการปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ มีการปลูกพืชอาหารสัตว์และนำพืชที่มีในท้องถิ่นมาผลิตเป็นอาหารสัตว์ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน มีการผสมอาหารสัตว์แบบลดต้นทุนไว้ใช้เอง ทำให้ลดต้นทุนด้านการเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างมาก สามารถสร้างเงินกองทุนเลี้ยงสัตว์ได้ไม่น้อยกว่าปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่กลองคี ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่กลองคี ได้รับรางวัลดีเด่นด้านกิจกรรมเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียนจากกรมปศุสัตว์ ระดับประเทศ ในปี ๒๕๕๔ และปี ๒๕๕๘

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนฯ ที่พระราชทานโครงการอาหารกลางวันให้แก่นักเรียน มีแหล่งอาหาร มีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปัจจุบันนักเรียนมีอาหารกลางวันเพียงพอสำหรับบริโภคตลอดทั้งปี อาหารที่บริโภคมีคุณค่าทางโภชนาการ ส่งผลต่อการศึกษาที่ดีของนักเรียน ทั้งนี้ ผลผลิตที่นำมาประกอบอาหารมาจากแปลงเกษตรที่เพาะปลูกขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ การเรียนการสอนด้านการเกษตรให้แก่นักเรียน สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อีกทางหนึ่ง

โรงเรียนตำรว
วันที่
เสด็จพร

การดำเนินงานตามกฎหมายป่าไม้

ครั้งหนึ่งในชีวิต (ชีวิตพอเพียง)

บทความโดย นางสาวพิมพ์นภา กะริยะ
รหัสนักเรียนทุนฯ ๕๔๐๔๙

เรียบเรียงโดย พันตำรวจโท ดรุณี มีสวัสดิ์
กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ๒๒

พระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศจากประสบการณ์ที่ทรงได้รับจากการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรทั่วทุกภาคของประเทศ ทรงเห็นว่าเด็กนักเรียนในถิ่นทุรกันดารที่ครอบครัวมีฐานะยากจน ขาดโอกาสในการศึกษา เพราะสภาพความเป็นอยู่ที่ลำบาก ห่างไกลความเจริญ แต่เด็กเหล่านั้นเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ มีศักยภาพควรจะได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กที่อยู่ในเมืองที่มีความเจริญ เพื่อช่วยเหลือเด็กนักเรียนเหล่านั้น ให้ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ห้องอนุบาล
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแก่งศรีโคตร

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแก่งศรีโคตร
ตำบลโนนก่อ
อำเภอสิรินธร
จังหวัดอุบลราชธานี

ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นนักเรียนในพระราชานุเคราะห์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ข้าพเจ้า นางสาวพิมพ์นภา กะริยะ จบจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านแก่งศรีโคตร อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ขอเป็นหนึ่งตัวแทนในการถ่ายทอดความรู้สึกภูมิใจของการมีโอกาสได้เป็นนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งในความเป็นจริงเชื่อได้ว่านักเรียนในพระราชานุเคราะห์ฯ ทุกคนคงมีความภาคภูมิใจและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับจากพระองค์อย่างหาที่สุดมิได้

ก้าวแรกของความภูมิใจของข้าพเจ้า คือ การสอบชิงทุนพระราชทานนี้ได้ทำให้ได้มีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและทำให้ครอบครัวดีใจที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ ซึ่งเป็นเหมือนสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและสร้างกำลังใจให้ข้าพเจ้าในการเดินไปให้ถึงฝันในชีวิต จากชีวิตเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่ครอบครัวยากจนและอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ได้มีโอกาสมายืนอยู่ ณ ตรงจุด ๆ นี้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์ทรงมอบให้มันเป็นสิ่งที่มีค่ามากสำหรับชีวิตของข้าพเจ้า พระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่นี้ข้าพเจ้าจะไม่มีวันลืมไปจากใจว่าพระองค์ได้ทรงเปลี่ยนอะไรหลายอย่างให้ชีวิตเด็กด้อยโอกาสคนนี้ พระองค์ทรงทำให้ข้าพเจ้าได้รู้จักคุณค่าของความเป็นคน ว่าชีวิตเรานั้นเกิดมา

ไม่เหมือนกันแต่เราสามารถเลือกได้ว่าเราจะเลือกเดินเส้นทางไหน ถึงแม้เราจะจนแต่เราเลือกที่จะสู้ได้ สู้เพื่ออนาคตที่ดีและนั่นทำให้ข้าพเจ้าได้มีวันนี้ วันที่มีโอกาสเข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ซึ่งเมื่อก่อนข้าพเจ้าไม่เคยกล้าแม้แต่จะฝันเพราะลำพังเพียงครอบครัวคงไม่สามารถส่งเสียข้าพเจ้าได้ แต่พระองค์เป็นเหมือนแสงสว่างที่เข้ามาชี้นำทางในชีวิตให้ข้าพเจ้าได้เดินตามฝัน

ข้าพเจ้าจะตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและประพฤติตนเป็นคนดี เพื่อให้สมกับพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์และเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับน้อง ๆ นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งจะนำเอาความรู้ความสามารถที่ได้รับกลับมาพัฒนาบ้านเกิดและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเดิมที่ข้าพเจ้าจบมาเพื่อตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ในอนาคตต่อไป

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตาดข่า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

เรียบเรียงโดย นางสาวเพชรนภา ดุลยะนันท์
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

ราษฎรบ้านแสงบูรพา ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ ขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชวินิจฉัยถึงความเดือดร้อนที่ราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวได้รับ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตาดข่าไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๑ กรมชลประทานได้ดำเนินการสนองพระราชดำริ โดยดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยตาดข่าฯ ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๓ สามารถกักเก็บน้ำได้ ๖๙๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ทำให้ราษฎรจำนวน ๓ หมู่บ้าน คือ บ้านแสงบูรพา หมู่ที่ ๑๑ บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๙ และบ้านหนองแวงฮี หมู่ที่ ๘ ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี รวม ๔๕๐ ครัวเรือน พื้นที่รับประโยชน์ ๘๐๐ ไร่ มีน้ำใช้สำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรตลอดทั้งปี

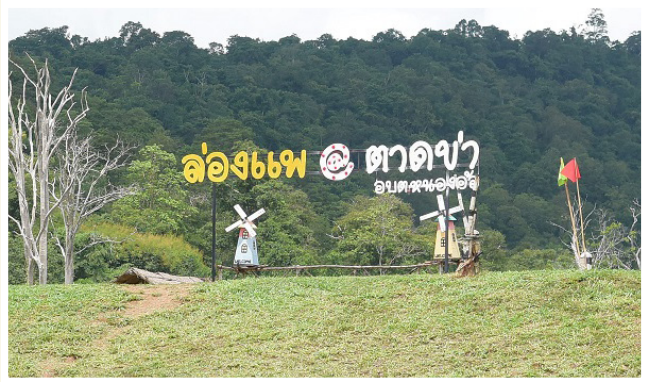

เมื่อมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ราษฎรจากที่เคยปลูกเพียงมันสำปะหลังและข้าวเท่านั้น เริ่มปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นทำการเกษตรแบบผสมผสาน ประมง และเลี้ยงสัตว์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ภายในครัวเรือน ทำให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังได้สร้างความสามัคคีระหว่างหน่วยงานราชการและคนในชุมชน ร่วมกันดูแลรักษา ซ่อมแซม และพัฒนาพื้นที่อ่างเก็บน้ำฯ ให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชน

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอ่างเก็บน้ำห้วยตาดข่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีการจัดสรรพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามรูปแบบเกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียงอย่างครบถ้วน ภายในศูนย์เรียนรู้ฯ มีการสาธิตทำแปลงนาข้าวเกษตรอินทรีย์ ปลูกผักปลอดสารพิษ เลี้ยงเป็ดอินทรีย์ในนาข้าว เลี้ยงไก่ในตะกร้า มูลไก่เป็นอาหารไส้เดือน มูลไส้เดือนนำมาทำปุ๋ย เลี้ยงกบ เลี้ยงปลาในนาข้าว และการก่อสร้างบ้านดิน ซึ่งผลผลิตที่ได้จะนำมาบริโภคภายในครัวเรือนและส่วนที่เหลือจะนำไปจำหน่าย หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

อ่างเก็บน้ำฯ สามารถกักเก็บน้ำได้ตลอดทั้งปี จึงมีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อน จัดกิจกรรมล่องแพกลางน้ำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติกลางอ่างเก็บน้ำฯ อย่างใกล้ชิด และในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับทุ่งทานตะวันที่บานสะพรั่งเหลืองอร่ามเต็มพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ฯ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ สู่สากล

เรียบเรียงโดย นางสาวกุลวลัย รังสิยาภรณ์รัตน์
กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์

ปัจจุบัน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยเป็นเสมือนรากฐานในการพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตไปอย่างมั่นคง แข็งแรง และยั่งยืน มีการประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนอย่างแพร่หลาย เริ่มตั้งแต่พื้นฐานในกลุ่มเกษตรกร ประชาชนทั่วไป ห้างร้าน บริษัทขนาดกลาง หรือแม้แต่องค์กรขนาดใหญ่ และเกิดผลสำเร็จในการนำไปใช้อย่างเป็นที่ประจักษ์ชัด

ไม่เพียงแต่ในประเทศไทย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังได้เผยแพร่ออกสู่ประชาคมโลก เพื่อให้เกิดการนำไปประยุกต์ใช้ตามความแตกต่างของสภาพภูมิสังคมของแต่ละประเทศ สำหรับบทบาทของสำนักงาน กปร. ในฐานะหน่วยงานหลักในการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริไปสู่สากล ได้ดำเนินการโดยเริ่มจากการสนองพระราชดำริในการจัดตั้ง *โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร (หลัก ๒๒) กำแพงนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* เมื่อปี ๒๕๓๖ ตามคำกราบบังคมทูลขอพระราชทานของ ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน อดีตประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในลักษณะเช่นเดียวกันกับศูนย์ศึกษาฯ ของประเทศไทย ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม ๒๕๔๓ พายุไซโคลน Eline และ Gloria ได้พัดกระหน่ำเกาะมาดากัสการ์ ทำให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นเลือดสำคัญในการขนส่งสินค้าทางการเกษตร คือทางรถไฟสาย FCE

โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร (หลัก ๒๒) กำแพงนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(Fianarantsoa Cote East) สำนักงาน กปร. ได้ประสานส่งผู้เชี่ยวชาญด้านหญ้าแฝกจำนวน ๒ คน ไปสำรวจความเป็นไปได้ในการใช้หญ้าแฝกเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ทางรถไฟที่ถูกพายุถล่มและมีการเกิดดินถล่ม และได้ดำเนินการปลูกหญ้าแฝกตลอดแนวทางรถไฟ พร้อมให้ความรู้ในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่และหยุดการพังทลายของดิน พร้อมทั้งได้ส่งเสริมให้มีการปลูกหญ้าแฝกเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้ดินทำให้การเพาะปลูกได้ผลดีขึ้น ภายใต้*โครงการฟื้นฟูทางรถไฟที่ถูกพายุถล่มในประเทศมาดากัสการ์* รวมไปถึง*โครงการหลักสูตรอบรมนานาชาติ หัวข้อเรื่อง การเกษตรยั่งยืนในพื้นที่ต้นน้ำลำธารสำหรับเจ้าหน้าที่จากประเทศติมอร์-เลสเต* ระยะเวลา ๓ เดือน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี ๒๕๕๓

นอกจากนี้ ยังมีโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กปร. ร่วมกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (Thailand International Cooperation Agency-TICA) ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปยังกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยสำนักงาน กปร. ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ พร้อมทั้งประสานส่งผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เช่น ประสานส่งผู้เชี่ยวชาญด้านดิน ด้านพืช และด้านป่าไม้ไปปฏิบัติงานใน*โครงการความร่วมมือ*

โครงการฟื้นฟูทางรถไฟที่ถูกพายุถล่มในประเทศมาดากัสการ์

โครงการความร่วมมือทางวิชาการ
เพื่อการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน
ระหว่างราชอาณาจักรเลโซโท
กับราชอาณาจักรไทย

โครงการความร่วมมือไทย – ตองกา
เพื่อการพัฒนาแปลงเกษตรกรรมในพื้นที่ของ
สำนักพระราชวังตองกา

การศึกษาดูงานของกลุ่ม ๗๗

ทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืนระหว่างราชอาณาจักรเลโซโทกับราชอาณาจักรไทย ที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ และประสานส่งผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติงานใน***โครงการความร่วมมือไทย-ตองกา เพื่อการพัฒนาแปลงเกษตรกรรมในพื้นที่ของสำนักพระราชวังตองกา*** ในปี ๒๕๕๘ เพื่อสำรวจความพร้อมและประเมินความต้องการ รวมทั้งออกแบบโครงการพัฒนาหมู่บ้านของเกษตรกรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่เกษตรกรตองกา

หลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมหารือเพื่อกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี ๒๕๕๘ ตามกระบวนทัศน์ ***"การพัฒนาที่ยั่งยืน"*** และสามารถผลักดันหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กรอบการพิจารณาของเวทีสหประชาชาติ (United Nations-UN) ได้นั้น ในเดือนกันยายนนั้นเอง UN ได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ซึ่งกล่าวได้ว่าพัฒนามาจากแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กอปรกับการดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม ๗๗ วาระปี ๒๕๕๙ ของไทย และได้จัดการศึกษาดูงานให้แก่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
เขาหินซ้อนฯ จ.ฉะเชิงเทรา
และเกษตรกรรอบศูนย์ฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
อ่าวคุ้งกระเบนฯ จ.จันทบุรี
และเกษตรกรรอบศูนย์ฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ฯ จ.เชียงใหม่

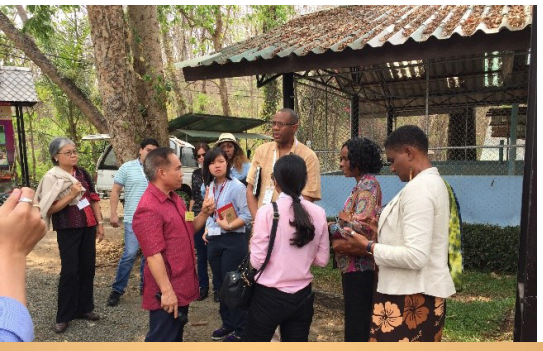

คณะผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสมาชิกกลุ่ม ๗๗ และคณะผู้เข้าร่วมการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิระดับสูงของประเทศกลุ่ม ๗๗ ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม ๒๕๕๙ จึงทำให้กลุ่มประเทศดังกล่าวได้ตระหนักรู้และเข้าใจองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น พร้อมทั้งแสดงความสนใจอย่างจริงจังในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (TICA) ซึ่งดำเนินการ*ภายใต้นโยบาย SEP for SDGs Partnership ประเทศที่แสดงความจำนงมาแล้วมีทั้งหมด ๑๖ ประเทศ* โดย*ภูมิภาคเอเชีย* มี ๕ ประเทศ คือ ศรีลังกา คีร์กิซ ทาจิกิสถาน ฟิลิปปินส์ และภูฏาน *ภูมิภาคแอฟริกา* มี ๗ ประเทศ คือ โมซัมบิก โตโก เซเนกัล มาดากัสการ์ เบนิน ไนเจอร์ และบูร์กินาฟาโซ *ภูมิภาคอเมริกา* และ *ภูมิภาคแปซิฟิกใต้* มีภูมิภาคละ ๒ ประเทศ คือ ปารากวัย และคอสตาริกา กับ ฟิจิ และวานูอาตู ตามลำดับ สำนักงาน กปร. ได้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ องค์ความรู้การบรรยาย ประชาสัมพันธ์ และการจัดการศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่ง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ รวมไปถึงการนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จผ่านศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรให้เป็นที่ประจักษ์และเป็นรูปธรรม

ท่องแดนปากพนัง

บทความโดย นายศุภชัย อักษรวงศ์
หัวหน้าฝ่ายขยายผล
ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่
ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อครั้งอดีตนั้น เศรษฐกิจที่ปากพนังเคยรุ่งเรืองมากเป็นศูนย์กลางการส่งออก โดยสินค้าที่สำคัญที่สุดของปากพนังในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ คือ ข้าว ถือเป็น ***ยุคทองของ "ปากพนัง"*** โดยเป็นแหล่งปลูกข้าวแหล่งใหญ่ของภาคใต้ ชาวนาปลูกข้าวนำมาจำหน่ายที่ปากพนัง เมื่อการผลิตและการค้าข้าวเพิ่มมากขึ้น จำนวนโรงสีข้าวในปากพนังเพิ่มมากขึ้นทั้งโรงสีด้วยมือแบบดั้งเดิมและโรงสีไฟขนาดใหญ่ที่มีกำลังการผลิตสูง เป็นเรื่องธรรมดาเมื่อที่ใดมีความเจริญรุ่งเรืองถึงจุดสูงสุดก็ย่อมมีความเสื่อมถอยตามมา

ปากพนังเริ่มถดถอย ช่วงหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลได้ออกกฎหมายควบคุมการค้าข้าวอย่างเข้มงวด ป้องกันมิให้ข้าวออกสู่ต่างประเทศโดยไม่มีการควบคุมในภาคใต้ สำนักงานควบคุมดูแลการค้าข้าวจึงตั้งขึ้นที่ปากพนังในนาม ***"บริษัทข้าวไทยปักษ์ใต้"*** การส่งข้าวไปขายยังต่างประเทศหรือขายให้กับชาวต่างประเทศที่เข้ามาซื้อเป็นสิ่งต้องห้ามโดยเด็ดขาด ประเทศที่เคยติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากปากพนังไม่สามารถติดต่อซื้อได้อย่างเคย การขายข้าวในนามบริษัทข้าวไทยปักษ์ใต้จะต้องขายแล้วส่งไปยังกรุงเทพมหานคร การขายข้าวไปต่างประเทศต้องส่งออกจากกรุงเทพฯ เท่านั้น นอกจากนั้น รัฐบาลได้ออกกฎเกณฑ์ วิธีการต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการผลิตและการขายข้าวในพื้นที่ปากพนังเป็นอย่างมาก เมื่อโรงสีมีค่าใช้จ่ายสูงมากขึ้นก็กดราคารับซื้อข้าวจากชาวนา ชาวนาเริ่มมีรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย บางส่วนเริ่มอพยพออกจากพื้นที่ ทำให้ปริมาณการผลิตข้าวในพื้นที่ลดลงมาโดยลำดับ ส่งผลกระทบต่อการอยู่รอดของโรงสีด้วย ทำให้โรงสีต่างปิดตัวลงไป ทิ้งร่องรอยที่เหลือไว้ให้เห็นในปัจจุบันเหลือเพียงแค่ปล่องโรงสีร้าง

นอกจากนี้ ยังเกิดการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภัยธรรมชาติ เริ่มจากพายุโซนร้อนแฮเรียตเคลื่อนขึ้นฝั่งประเทศไทยในค่ำวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕ ณ แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยความเร็วลมสูงสุดวัดที่สถานีตรวจอากาศนครศรีธรรมราชได้ ๙๕ กิโลเมตรต่อชั่วโมง โดยขณะขึ้นฝั่ง พายุมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๓๐๐ กิโลเมตร ก่อความเสียหายอย่างรุนแรงในพื้นที่ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบทและการส่งเสริมของทางราชการที่มุ่งขยายการผลิต สาขาเกษตรลักษณะการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว **ป่าต้นน้ำที่เปรียบเสมือนเขื่อนธรรมชาติถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก** ส่งผลให้วิกฤติน้ำเริ่มเกิดขึ้น ในปี ๒๕๓๑ เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในพื้นที่ และหลังจากนั้นเกิดปัญหาน้ำเค็มรุกเข้าไปในแม่น้ำปากพนัง การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นนากุ้ง ประกอบกับการจัดการเลี้ยงกุ้งทะเลไม่เป็นระบบตามหลักวิชาที่ถูกต้อง ทำให้เกิดน้ำเสียจากการเลี้ยงกุ้ง ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้เป็นที่มาของปัญหาของพื้นที่ คือ ปัญหา ***"สี่น้ำสามรส"*** ปัญหาดังกล่าวนี้หากปล่อยทิ้งไว้ยากจะแก้ไข

จอมปราชญ์แห่งน้ำแก้ปัญหาภัยพิบัติจากน้ำ

การแก้ปัญหา ***"สี่น้ำสามรส"*** ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังถือเป็น ***"แม่บทแห่งการพัฒนาลุ่มน้ำ"*** พระราชดำริที่พระราชทานตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ เรื่อยมาจนถึงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ รวม ๑๑ ครั้ง ถึงแนวทางการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง เป็นบทบันทึกศาสตร์แห่งการทรงงานในเรื่องการจัดการน้ำของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร อย่างเป็นองค์รวมที่เต็มไปด้วยหลักคิดความเข้าใจอย่างเป็นระบบ

แก้ปัญหาน้ำเค็ม และ **การขาดแคลนน้ำจืด** โดยสร้างประตูระบายน้ำปิดกั้นแม่น้ำปากพนังป้องกันมิให้น้ำทะเลไหลเข้าแม่น้ำปากพนังและเก็บกักน้ำจืดไว้ในแม่น้ำและตามลำน้ำต่าง ๆ

แก้ปัญหาน้ำท่วม โดยขุดคลองระบายน้ำพร้อมอาคารระบายน้ำผันน้ำออกสู่ทะเล ช่วยระบายน้ำออกจากพื้นที่โครงการอีกทางหนึ่ง

แก้ปัญหาน้ำเสีย โดยกำหนดแนวเขตพื้นที่การเลี้ยงที่ชัดเจนและจัดระบบการเลี้ยงที่ดี น้ำเปรี้ยวจากพรุจะก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อควบคุมระดับน้ำให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งระบบบำบัดน้ำเสียจากชุมชน

การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทานตามแนวพระราชดำริแล้วเสร็จ อีกทั้งสามารถวางแนวทางการบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำปากพนังแบบผสมผสานได้ ถือเป็น ***ความสำเร็จในก้าวแรกของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ***

ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังที่ยั่งยืน

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สามารถดำเนินงานตามแนวพระราชดำริอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชน กำหนดให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีหน้าที่บริหารดำเนินงาน พัฒนา และแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมให้เกิดเอกภาพและมีประสิทธิภาพตามแนวพระราชดำริ โดยมีกรอบแนวคิดหลักในการดำเนินงาน อาทิ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์พระราชทาน ***"เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา"***

สัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

ความสำเร็จจากการดำเนินงานสร้างแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ สามารถ ***"เที่ยวไปเรียนรู้ไป"*** ในสถานที่ที่ได้รับการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมพัฒนาทั้งระดับบุคคลและชุมชน เช่น

เรียนรู้การปรับตัวในอาชีพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นายไมตรี สกุณา

ที่อยู่ หมู่ที่ ๓ บ้านบางพระ ตำบลปากแพรก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โทร. ๐๘๗-๘๘๖๕๖๘๑

เกษตรกรผู้ประสบความล้มเหลวจากการเลี้ยงกุ้งทะเล มีหนี้สินล้นพ้นตัว ปรับเปลี่ยนอาชีพมาเลี้ยงปลานิลในบ่อกุ้งร้าง ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ ปลูกผักรอบคันบ่อและในบ่อ นอกจากเลี้ยงปลานิลแล้วยังมีแนวคิดผสานกิจกรรมเกื้อกูลประโยชน์กัน คือ หลังจากจับปลานิลแล้ว ลงไปดำนาผักบุ้ง แล้วเก็บเกี่ยวผักบุ้งได้ทุกวันเป็นระยะเวลา ๕ เดือน

เมื่อผักบุ้งเริ่มแก่จนออกดอกจะปล่อยลูกปลานิลลงในบ่อ สูบน้ำเข้าบ่อ เลี้ยงปลานิลระยะเวลา ๓ เดือน โดยใน ๖ เดือนแรก ปลานิลจะกินผักบุ้งในบ่อจนหมด ในเดือนสุดท้ายก่อนจับ จะให้อาหารเม็ดสำเร็จรูปหมุนเวียนสลับไปในบ่ออื่น ๆ ทำให้มีรายได้ทุกวัน ปัจจุบันใช้หนี้สินหมดแล้ว เมื่อมีงานบุญในชุมชนก็นำผลผลิตไปช่วยงานด้วยดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ***"สุขที่พอ"***

เรียนรู้การแก้ปัญหาดินเสื่อมให้สามารถทำการเกษตรได้

นายช่วง สิงโหพล

ที่อยู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช โทร. ๐๘๐-๕๒๕๑๖๗๗

นายช่วงฯ เป็นข้าราชการบำนาญ อาศัยทำกินบริเวณรอบบ้านที่อยู่อาศัย เนื้อที่ประมาณ ๕ ไร่ ซึ่งสภาพดินเสื่อมหรือดินตายแล้ว ต้องปรับปรุงดินก่อนจะปลูกพืช ศึกษาหาความรู้เพื่อทำการพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ให้กลับมา ด้วยที่เป็นคนใฝ่รู้เมื่อมีโอกาสจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ยึดหลักการปลูกพืชต้องใช้พื้นที่ให้คุ้ม จึงคิดทำการเกษตรปลูกพืชแบบ ๔ ชั้น

ชั้นที่ ๑ ปลูกพืชหัว เช่น เผือก มัน สาคู
ชั้นที่ ๒ ปลูกพืชคลุมดิน เช่น ชะพลู ข่า
ชั้นที่ ๓ ปลูกพืชไม้เลื้อย เช่น บวบ พริกไทย
ชั้นที่ ๔ ปลูกพืชไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง ไม้ไผ่ ระกำ

นอกจากนั้น ยังแบ่งพื้นที่บางส่วนทำนาปลูกข้าวพื้นเมืองตามฤดูกาลไว้กิน สลับกับการปลูกพืชผักอายุสั้นสลับกันไปไว้ขาย การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ทำแบบเอาเป็นเอาตาย แต่ทำแบบสบาย ๆ เลือกงานเบา ๆ คนแก่ก็ทำได้ ทำแต่ละสิ่งไม่มากแต่มากสิ่ง เกิดความรู้ที่กินได้ ขายได้ และขยายผลให้คนอื่นได้กิน สิ่งที่ทำและถือปฏิบัติจะขยายฐานให้กว้างขึ้น สร้างความมั่นคงทางอาชีพแก่ชาวบ้านต่อไป

เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนคนทำน้ำตาลจาก

เมื่อโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดขึ้น มีการกำหนดแนวเขตการแบ่งแยกน้ำจืดน้ำเค็มชัดเจน พื้นที่ตำบลขนาบนาก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ถูกแบ่งตามความต้องการของชุมชน คือ มีทั้งพื้นที่ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากน้ำเค็มและพื้นที่ต้องการใช้ประโยชน์จากน้ำจืด โดยหลักการแบ่งแยกน้ำจืดน้ำเค็มทำให้น้ำโซนน้ำกร่อยหายไป อาชีพของคนในชุมชนตำบลขนาบนากหลากหลาย ได้แก่ การทำนา การทำไร่จาก (น้ำจืดและน้ำเค็ม) การเลี้ยงกุ้งทะเลในบ่อ และการทำประมงในลำน้ำ โดยมีลำน้ำในพื้นที่ ๕ สาย ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอาชีพดังกล่าวซึ่งความต้องการใช้น้ำไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือทำนาต้องการน้ำจืด ทำไร่จากต้องการน้ำกร่อย เลี้ยงกุ้งทะเลในบ่อ และทำประมงในลำน้ำต้องการน้ำเค็ม

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ตำบลขนาบนาก มีเป้าหมายเพื่อต้องการแก้ปัญหาและพัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดชาวบ้านเป็นหลักและกำหนดภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การจัดกระบวนการโดยการเรียนรู้ร่วมกัน ตรวจสอบกัน และร่วมกันเสนอทางออก จนกระทั่งได้ข้อเสนอการจัดการน้ำของแต่ละสายคลอง แล้วร่วมมือกันทั้ง ๕ สายคลอง ช่วยกันกำหนดรูปแบบการจัดการน้ำและข้อตกลงในการบริหารทรัพยากรน้ำทั้ง ๕ สายคลองร่วมกัน โดยใช้ชื่อว่า ***"ปฏิญญาขนาบนาก ว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำ ๒๕๕๒"*** เมื่อแก้ปัญหาเรื่องน้ำที่เหมาะสมกับการปลูกจากได้ ชาวบ้านหันกลับมาทำอาชีพดั้งเดิม นั่นคือการทำน้ำตาลจาก

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม : นายณัฏภัทร อ่อนศรีทอง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลขนาบนาก โทร. ๐๙๐-๔๙๐๕๐๓๙

เรียนรู้แหล่งต้นกำเนิดส้มโอทับทิมสยาม

ชุมชนบ้านแสงวิมานซึ่งส่วนหนึ่งเป็นคนอพยพมาจากบ้านปากลัด ตำบลบางพึ่ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้ริเริ่มทดลองปลูกจากการสั่งสมประสบการณ์ ภูมิปัญญาการทำสวนส้มโอแบบยกร่องอย่างภาคกลาง เพื่อไม่ให้น้ำท่วมขังและปลอดภัยจากน้ำทะเลขึ้นถึง เมื่อให้ผลผลิตปรากฏว่าได้รสชาติแตกต่างจากพื้นที่อื่น กล่าวคือ หวานเข้มและไม่ขม เช่น พันธุ์ทองดี มีรสหวานเข้มกุ้งมีสีแดงอมชมพู พันธุ์ขาวพวงมีรสหวานอมเปรี้ยว พันธุ์ขาวแป้นมีรสหวานกลมกล่อม เมื่อผลผลิตออกสู่ตลาด ผู้บริโภคถูกใจในรสชาติ ชื่อเสียงแพร่กระจายภายนอกชุมชน จนเรียกติดปากว่า ***"ส้มโอแสงวิมาน"***

นายสมหวัง มัสแหละ ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกคนหนึ่งของบ้านแสงวิมาน ได้ไปเยี่ยมญาติที่บ้านบราโอ ตำบลประจัน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เห็นต้นส้มโอพื้นเมืองมีผลเหมือนพันธุ์ขาวพวง มีกุ้ง (เนื้อส้มโอ) สีชมพูค่อนข้างแดง ชาวบ้านแถบนั้นเรียกส้มโอนั้นว่า ***"ส้มสีชมพู"*** ซึ่งผลมีขนาดใหญ่แต่มีรสขม จึงไม่มีใครนิยมปลูก จึงได้ขอซื้อต้นพันธุ์ ๓ ต้น เพื่อทดลองปลูกที่บ้านแสงวิมาน ผลปรากฏว่ามีรสชาติหวานขึ้น แต่ก็ยังมีรสขมอีก ในช่วงนั้นใช้ชื่อพันธุ์ว่า ***"พันธุ์มรกต"*** เนื่องจากผิวผลมีสีเขียวเข้มและมีขนอ่อนนุ่มปกคลุมทั่วผล

ต่อจากนั้น จึงเริ่มปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นตามความต้องการของท้องตลาด โดยการปรับปรุงทั้งเรื่องสายพันธุ์ (ใช้วิธีคัดเลือกจากต้นที่มีรสชาติดี ไม่ขม ทำการขยายพันธุ์โดยการตอน ทำแบบนี้อยู่หลายรุ่นจึงมีคุณภาพดีขึ้น) และวิธีการดูแลรักษา (โดยการจัดการเรื่องการให้น้ำและปุ๋ยตามความต้องการแต่ละช่วงของการเจริญเติบโต) จากการปรับปรุงคุณภาพดังกล่าว ทำให้ส้มโอพันธุ์นี้มีเนื้อสีแดงเข้ม (สีทับทิม) รสชาติหวานหอม เนื้อนุ่มน่ารับประทาน จึงเป็นที่รู้จักและตลาดมีความต้องการเป็นอย่างมาก ดังนั้น เมื่อมีการปรับปรุงคุณภาพจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว จึงมีการตั้งชื่อใหม่เปลี่ยนมาใช้ชื่อว่า ***"พันธุ์ทับทิมสยาม"*** มีการขยายพื้นที่ปลูกจากบ้านแสงวิมาน หมู่ที่ ๑๓ ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไปในหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลคลองน้อย

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม : นายอิมรอน แสงวิมาน โทร. ๐๘๓-๑๐๓๐๘๓๑

อดีตหน่วยงาน

บทสัมภาษณ์เกษตรกร ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ

(นางวีรา จินะใจ)

เรียบเรียงโดย นายทศพล เทพจันทร์
นักวิชาการเกษตร
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กว่ายี่สิบปีก่อนหน้านี้ ผู้คนในชุมชนบ้านตลาดขี้เหล็ก ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ หนึ่งในหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ น้อยคนนักที่จะคุ้นเคยและรู้จักกิจกรรมการเพาะเห็ด โดยเฉพาะเห็ดสมุนไพร จำพวกเห็ดหลินจือและเห็ดหัวลิง จนกระทั่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ ได้ศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนากิจกรรมด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ แล้วนำผลสำเร็จขยายผล สร้างทางเลือกใหม่ในการประกอบอาชีพให้กับราษฎร

เมื่อดอกเห็ดบาน สปอร์เล็ก ๆ เริ่มต้นสู่ชุมชน ตำบลแม่โป่ง คุณป้าวีรา จินะใจ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๗๐ หมู่ที่ ๑ บ้านตลาดขี้เหล็ก หนึ่งในเกษตรกรยุคเริ่มต้นผู้พลิกผันชีวิตตนเอง นำพาครอบครัวเดินตามเส้นทางสายเห็ดเศรษฐกิจ ปัจจุบันด้วยวัย ๕๗ ปี คุณป้าวีราฯ เล่าว่า ตนเองผ่านหลายเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพการเพาะเห็ดมามากมาย ผิดบ้างถูกบ้าง เรียนรู้ไปค่อย ๆ เก็บเกี่ยวองค์ความรู้ สะสมเทคนิค ประสบการณ์ การเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ ในถุงพลาสติกมาเกือบทุกชนิด

แต่เดิมนั้น ตนเองและครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว ทำนาเป็นหลัก ปลูกกระเทียม หอมแดง และถั่วลิสง หลังฤดูทำนา บนพื้นที่ของตนเองและพื้นที่เช่าของคนอื่น ในแต่ละปีราคาผลผลิตการเกษตรไม่แน่นอน มีแนวโน้มตกต่ำ เมื่อเทียบกับต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ค่าเช่าที่ และค่าครองชีพที่สูงขึ้นทุกวัน ตนเองจึงมีความคิดว่า ถ้าตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ย่อมส่งผลกับอนาคตของทุกชีวิตในครอบครัวเป็นแน่ จึงต้องมองหาอาชีพใหม่ที่สร้างรายได้ให้ครอบครัวต่อเนื่อง สามารถทำอยู่กับบ้าน มีเวลาอยู่กับครอบครัวและช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์ของชุมชนบ้านเกิด

จากข้อได้เปรียบสำคัญที่ทำให้ตนเองและครอบครัวได้มีโอกาสเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงอาชีพ เนื่องจากบ้านตลาดขี้เหล็ก เป็นหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ ในยุคแรก ๆ และมีพื้นที่ติดต่อกับศูนย์ฯ ตนเองและคนในหมู่บ้านจึงมีความสะดวกในการเดินทางเข้าไปเรียนรู้ในศูนย์ฯ และร่วมโครงการฝึกอบรมตามแนวพระราชดำริหลาย ๆ อย่าง ที่ตนเองมีความชอบ ถนัด และเหมาะสมกับตนเอง จนกระทั่งได้มาเรียนรู้กิจกรรมการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ คิดว่าตนเองรักและพอใจที่จะนำไปพัฒนาเป็นอาชีพของครอบครัว

คุณป้าวีราฯ เล่าว่า ในครั้งแรกต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ ฝึกปฏิบัติให้เชี่ยวชาญ หลังจากอบรม และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและโรงเห็ดแล้ว เริ่มทำอย่างจริงจัง เริ่มต้นจากเห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม แบบค่อยเป็นค่อยไป ทำครั้งละไม่มาก โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษามาโดยตลอด

เวลาผ่านไป เมื่อชำนาญขึ้นจึงเริ่มเพิ่มกำลังการผลิต จำนวนโรงเห็ดและชนิดเห็ดหลากหลายประเภทขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเห็ดหูหนู เห็ดลมป่า เห็ดขอนขาว โดยเฉพาะเห็ดหัวลิงและเห็ดหลินจือ ด้วยเหตุผลที่ว่า เห็ดแต่ละชนิดเหมาะสมกับฤดูกาลที่ต่างกัน อายุการเดินของเส้นใย และเวลาในการให้ผลผลิตต่างกัน รวมถึงราคาผลผลิตที่ต่างกัน

จากธรรมชาติและข้อได้เปรียบของเห็ดแต่ละชนิดที่กล่าวมา แม้ว่าจะมีฤดูกาลที่เหมาะสมในการเพาะ การดูแลเอาใจใส่ การเก็บเกี่ยวผลผลิต และผลตอบแทนที่ไม่เหมือนกัน แต่กลับเป็นข้อได้เปรียบของการเพาะเห็ดที่หลากหลาย ด้วยเหตุผลที่ว่า ทำให้ครอบครัวมีรายได้ที่ต่อเนื่อง โอกาสเสี่ยงในการขาดทุนมีน้อย แผนการผลิตเห็ดแต่ละชนิดจึงมีความจำเป็น โดยเลือกเห็ดที่เพาะง่าย ใช้เวลาในการเกิดดอกไม่นาน เพาะได้ตลอดปี เช่น เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม ก็เข้ามาเติมเต็มปฏิทินการเพาะเห็ดของคุณป้าวีราฯ ได้เป็นอย่างดี โดยมีเห็ดหลินจือที่สามารถนำผลผลิตไปแปรรูป และมีราคาสูงเป็นเห็ดหลัก

นอกจากนี้ การผลิตก้อนเชื้อเห็ดจำหน่าย ยังเป็นอีกกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้กับคุณป้าวีราฯ เกษตรกรรายใหม่หรือผู้สนใจ โดยแนะนำก้อนเห็ดตระกูลนางฟ้าและเห็ดนางรม ซึ่งดูแลง่าย ให้ผลผลิตเร็ว โดยคุณป้าวีราฯ สรุปขั้นตอนการทำดังนี้ การเพาะเห็ดนางฟ้า เป็นเห็ดชนิดหนึ่งที่เพาะในถุงพลาสติกแบบเลียนแบบธรรมชาติ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑. การผลิตหัวเชื้อบริสุทธิ์ โดยการเตรียมอาหารวุ้น มีส่วนประกอบของมันฝรั่ง ๒๐๐ กรัม วุ้นผง ๒๐ กรัม น้ำตาลกลูโคส ๒๐ กรัม และน้ำสะอาด ๑ ลิตร นำมันฝรั่งไปล้างปอกเปลือกหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ นำไปต้มกับน้ำ ๑ ลิตร ด้วยไฟอ่อนนานประมาณ ๑๕ นาที จนเนื้อมันสุกนิ่ม นำมากรองให้ได้ ๑ ลิตร จากนั้น นำน้ำที่ได้ไปต้มอีก เติมวุ้นผงและน้ำตาลกลูโคสลงไป ให้วุ้นละลาย บรรจุอาหารวุ้นลงขวด ขวดแบนบรรจุวุ้นให้มีความสูง ๒-๓ เซนติเมตร จากก้นขวด ปิดด้วยจุกสำลี และปิดทับด้วยกระดาษ นำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งความดัน ๑๕ ปอนด์ต่อตารางนิ้ว นาน ๓๐ นาที นำไปเอียงประมาณ ๑๕ องศา เพื่อเพิ่มพื้นที่ผิว

หลังจากนั้น ย้ายเนื้อเยื่อดอกเห็ดลงอาหารวุ้น มีวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ดอกเห็ดที่สมบูรณ์ไม่อ่อนหรือแก่เกินไป อาหารวุ้น ตู้เขี่ยเชื้อ เข็มเขี่ย ตะเกียงแอลกอฮอล์ โดยปฏิบัติงานในตู้เขี่ยเชื้อ ฉีกดอกเห็ดตามยาว ใช้เข็มเขี่ยเชื้อเขี่ยเชื้อด้านในของเห็ด วางลงบนอาหารวุ้น นำไปบ่มไว้ในห้องที่สะอาด ๑๐-๑๕ วัน เส้นใยของเชื้อเห็ดจะเจริญเติบโตจนเต็มผิวอาหาร ซึ่งเชื้อเห็ดที่ดีต้องเจริญแผ่รัศมีเป็นวงกลม ไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่งยุบ เว้าแหว่ง หรือปนเปื้อน

๒. การผลิตหัวเชื้อบนเมล็ดข้าวฟ่าง ขั้นตอนนี้ เป็นการเตรียมอาหารสำหรับเลี้ยงเส้นใยเห็ด เพื่อเพิ่มปริมาณเส้นใยก่อนถ่ายหัวเชื้อลงถุงอาหาร โดยมีขั้นตอนดังนี้ นำเมล็ดข้าวฟ่างแช่น้ำไว้ ๑ คืน คัดสิ่งเจือปนออก จากนั้น ต้มให้สุก ผึ่งเมล็ดข้าวฟ่างลดความชื้น กรอกเมล็ดข้าวฟ่างลงขวดแบน ๒ ใน ๓ ส่วน ปิดจุกด้วยสำลี หุ้มด้วยกระดาษทับอีกครั้ง นำไปนึ่งโดยใช้หม้อนึ่งความดันนาน ๓๐ นาที พักให้เย็นรอเขี่ยเชื้อ นำไปย้ายเชื้อในตู้ปลอดเชื้อ โดยเลือกขวดแม่เชื้อที่เส้นใยเจริญเต็มผิว ใช้เข็มเขี่ยลนไฟรอให้เย็น ตัดอาหารวุ้นขนาดประมาณ ๑ ตารางเซนติเมตร วางบนเมล็ดข้าวฟ่างบริเวณกลางขวด เส้นใยใช้เวลาประมาณ ๑๐-๒๐ วัน จึงเจริญเต็ม ป้าวีราฯ เล่าว่า หัวเชื้อเมล็ดข้าวฟ่าง ๑ ขวด สามารถเขี่ยลงในก้อนเห็ดได้ ๕๐ ก้อน

๓. การผลิตก้อนเชื้อเห็ด สูตรก้อนเห็ดประกอบด้วย ขี้เลื่อย ๑๐๐ กิโลกรัม รำหยาบ ๘ กิโลกรัม ยิปซั่ม ๑ กิโลกรัม แคลเซียม ๑ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๒ กิโลกรัม น้ำตาลทราย ๑ กิโลกรัม และพลูไมด์ ๑ กิโลกรัม โดยมีวิธีทำดังนี้ นำส่วนผสมคลุกเคล้าผสมน้ำลงไป ตรวจความชื้นให้เหมาะสมโดยใช้มือบีบ แล้วแบมือออกดูว่าก้อนขี้เลื่อยยังเป็นก้อน (ถ้าบีบแล้วมีน้ำไหลแสดงว่าแฉะเกินไป ก้อนขี้เลื่อยแตกออก แสดงว่าแห้งเกินไป) นำไปบรรจุใส่ถุงพลาสติกขนาดที่ใช้เพาะเห็ด ก้อนเห็ดควรมีน้ำหนักประมาณ ๘๐๐-๑,๐๐๐ กรัม เมื่ออัดแน่นดีแล้วใส่คอขวดพลาสติก แล้วปิดด้วยฝาครอบพลาสติก รัดยางวงให้แน่น แล้วนำไปนึ่งฆ่าเชื้อทันที ใช้เวลา ๓-๔ ชั่วโมง นับจากน้ำเดือด ทิ้งไว้ให้เย็น นำหัวเชื้อที่เลี้ยงไว้ในเมล็ดข้าวฟ่าง ใช้ ๑๐-๒๐ เมล็ดต่อก้อน เขี่ยลงก้อนเชื้อเห็ด ปิดปากถุงด้วยกระดาษ วัสดุที่ใช้เขี่ยหัวเชื้อ ควรทำความสะอาดด้วยแอลกอฮอล์ นำก้อนเชื้อที่ถ่ายเชื้อเห็ด นำไปบ่มในโรงบ่มก้อนเชื้อ อุณหภูมิประมาณ ๒๙-๓๒ องศาเซลเซียส เมื่อเส้นใยเริ่มรวมตัวแล้ว ย้ายก้อนเชื้อเห็ดไปไว้ในโรงเปิดดอกแบบชั้นวางเฉียง ๖๐ องศา ความชื้นสัมพัทธ์ การถ่ายเทอากาศเหมาะสมกับเห็ดต้องการ โดยให้ความชื้น ไม่ควรให้น้ำขังอยู่ภายในก้อนเชื้อ ห้ามรดน้ำถูกดอกเห็ด ซึ่งเห็ดนางฟ้าภูฏาน ใช้เวลาเดินของเส้นใย ประมาณ ๑ เดือน สามารถเก็บผลผลิตได้

จากกิจกรรมเกี่ยวกับเห็ดเศรษฐกิจของคุณป้าวีราฯ ไม่ได้มีเพียงที่กล่าวมา คุณป้าวีราฯ ยังมองถึงการตลาดในอนาคตในการเพิ่มศักยภาพของผลผลิต ยังคงวางแผน ลงมือปฏิบัติพัฒนาศักยภาพการดำเนินกิจกรรม รวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตจากเห็ดสมุนไพร จำพวกเห็ดหลินจือและเห็ดหัวลิง มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์และพัฒนาผลผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ทำเรื่องขอเครื่องหมายรับรอง ตลอดจนขยายตลาดเป็นที่รู้จัก ส่งจำหน่ายทั่วประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของกลุ่ม เช่น สมุนไพรเห็ดหลินจือ ชาสมุนไพรเห็ดหลินจือ เห็ดหัวลิง และเห็ดสามเซียน เป็นต้น

ด้วยความรักในสิ่งที่เลือก เกิดเป็นความมุ่งมั่นตั้งใจ ขยันและอดทน ผสมผสานจนเกิดเป็นความถนัด เชี่ยวชาญ จนเป็นประสบการณ์ชีวิตด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ ป้าวีราฯ เล่าว่า พื้นฐานเบื้องต้นและคุณสมบัติในอาชีพนี้ ต้องเป็นคนที่มีความละเอียดรอบคอบ ขยันอดทน เป็นที่ตั้ง เพราะทุกเวลา คือ ความเปลี่ยนแปลงของเห็ด

ทุกวันนี้กิจกรรมการเพาะเห็ดทุกอย่างของคุณป้าวีราฯ ผ่านการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดด้วยความรัก เกิดการวางแผนระบบการผลิตให้สอดคล้องกับชนิด สายพันธุ์ ฤดูกาล ความต้องการของตลาดควบคู่กับการนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สู่ท้องตลาดอย่างต่อเนื่อง

ชีวิตครอบครัวทุกวันนี้มีความสุข สุขที่ได้ทำงานที่ตนเองรัก มีเวลาอยู่กับครอบครัว สุขที่ได้ช่วยเหลืองานสังคม และที่สำคัญ ได้มีโอกาสมอบแนวคิด ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ในสถานที่ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจจากศูนย์ฯ อันเป็นเครือข่ายและตัวอย่างของความสำเร็จของคน ๆ หนึ่งที่มีความมุ่งมั่นเดินตามรอยพระราชดำริ รอยยิ้มของผู้ให้อย่างเต็มใจยังคงประทับใจผู้มาเยือนบ้านป้าวีราฯ มิลืมเลือน

การจำแนกและการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

เรียบเรียงโดย นายประจวบ สีรักษาเกียรติ
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ในอดีตการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่วนมากใช้ในด้านการเกษตร ประมาณ ๒๐,๑๑๕ ไร่ และป่าไม้ประมาณ ๑๓,๔๐๐ ไร่ ส่วนกิจกรรมการเลี้ยงกุ้งทะเลมีเพียง ๑,๕๓๒ ไร่ ต่อมา ได้มีการสำรวจสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จากภาพถ่ายทางอากาศ ปี ๒๕๓๔ และภาพถ่ายดาวเทียม ปี ๒๕๓๙ พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ยังคงเป็นด้านการเกษตร แต่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบางส่วน

ปัจจุบันข้อมูลการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ เป็นข้อมูลที่ล้าสมัย ทำให้การนำข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินมาประกอบการวางแผนพัฒนามีอย่างจำกัดและไม่ทันต่อการพัฒนาอาชีพของเกษตรกร ดังนั้น การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ศูนย์ฯ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย จึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อการวางแผนการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ

การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographical Information System : GIS) ประกอบกับภาพถ่ายทางอากาศในการสำรวจและจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งทำให้การจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ฐานข้อมูลกิจกรรมการพัฒนา และทรัพยากรธรรมชาติ ในรูปแบบข้อมูลเชิงตัวเลข สะดวกและรวดเร็ว ตลอดจนสามารถแก้ไข ปรับปรุง และปรับเปลี่ยนข้อมูลให้ทันสมัยและการกำหนดแนวทางการพัฒนาแบบบูรณาการที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. จัดทำแผนที่พื้นที่ดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ

๒. จัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๕๗

๓. จัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรและการเลี้ยงกุ้งทะเล ประกอบแผนที่พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ปี ๒๕๕๗

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ อยู่ในเขตอำเภอนายายอามและอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลและอุปกรณ์

๑. แผนที่ภูมิประเทศบ้านโขดหอย หมายเลขระวาง ๕๓๓๔ II, L ๗๐๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ กรมแผนที่ทหาร

๒. แผนที่ขอบเขตการปกครอง หมายเลขระวาง ๕๓๓๔ II, L ๗๐๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ กรมการปกครอง

๓. แผนที่ป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๐ บ้านโขดหอย หมายเลขระวาง ๕๓๓๔ II มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ จากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔. แผนที่ชุดดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ หมายเลขระวาง ๕๓๓๔ II มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ กรมพัฒนาที่ดิน

๕. ภาพถ่ายทางอากาศออโธสีเชิงตัวเลข ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๕๗ จากกรมแผนที่ทหาร

๖. โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographical Information System)

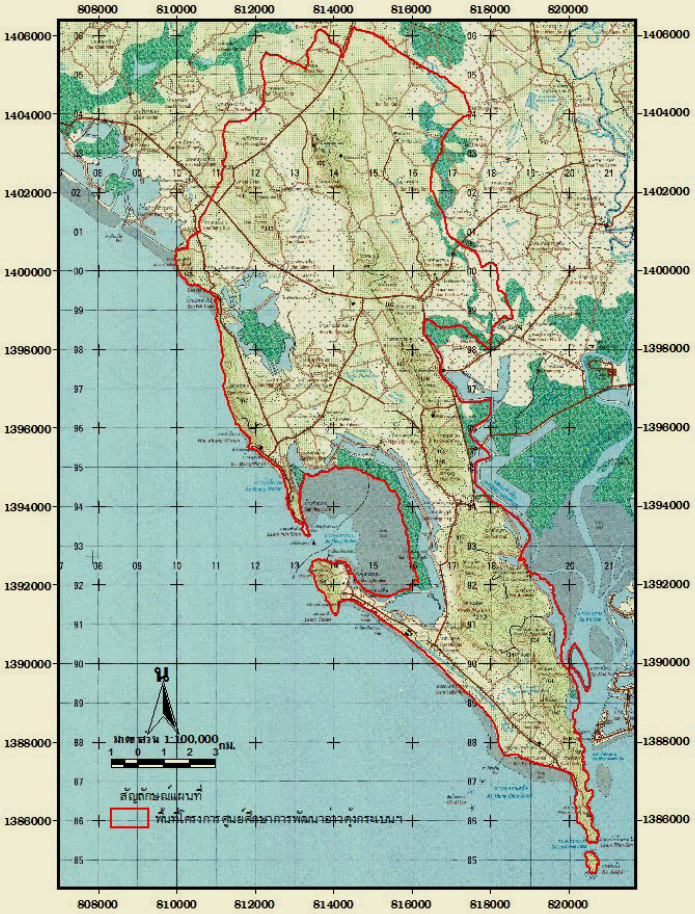

พื้นที่ดำเนินการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

การดำเนินการ

• รวบรวมข้อมูลพื้นฐานและแผนที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จากหน่วยราชการหรือภาคเอกชน

• นำข้อมูลแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศเข้าสู่ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

• จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ และเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๕๗

ผลการศึกษา

๑. พื้นที่ดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ

พื้นที่ดำเนินการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ๒๓ หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ ๕๖,๐๘๓ ไร่ โดยแยกเป็นอำเภอท่าใหม่และอำเภอนายายอาม มีพื้นที่ประมาณ ๓๑,๓๓๔ และ ๒๔,๗๐๙ ไร่

๒. การใช้ประโยชน์ที่ดินศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๕๗

การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๕๗ สามารถจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินออกเป็น ๑๒ ประเภท ประกอบด้วยสวนผลไม้ ไม้ยืนต้น ป่าไม้ สวนยางพารา นาข้าว พื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเล ป่าชายเลน ชุมชนที่อยู่อาศัย ป่าเสม็ด ป่าละเมาะ บ่อน้ำ สระน้ำ พื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ และคลองธรรมชาติ โดยเป็นการใช้ที่ดินในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรมากที่สุด

ในปี ๒๕๕๗ การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ยังคงเป็นการประกอบอาชีพด้านการเกษตรมากที่สุด ได้แก่ สวนยางพารา สวนผลไม้ ไม้ยืนต้น พื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเล และนาข้าว มีพื้นที่ประมาณ ๑๓,๘๖๔, ๑๑,๖๓๗, ๕,๐๔๒ และ ๒,๔๗๐ ไร่ ตามลำดับ และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ป่าไม้ ป่าชายเลน ป่าเสม็ด และป่าละเมาะ มีพื้นที่ประมาณ ๑๑,๓๙๐, ๒,๙๐๖, ๑,๓๕๘ และ ๓๓๗ ไร่

พื้นที่ดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครอบคลุม ๔ ตำบล ๒๓ หมู่บ้าน

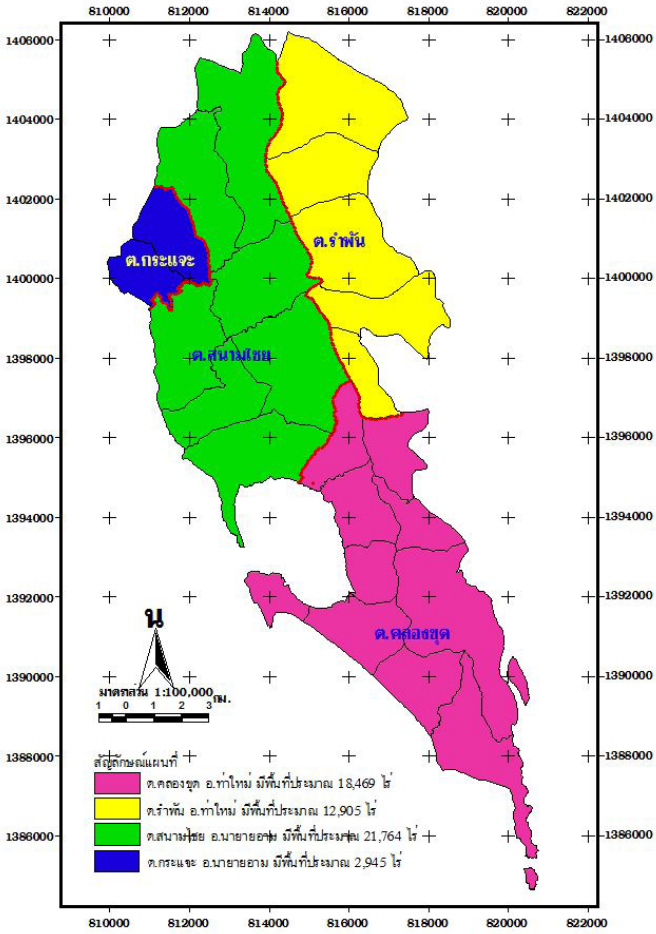

การใช้ประโยชน์ที่ดินศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

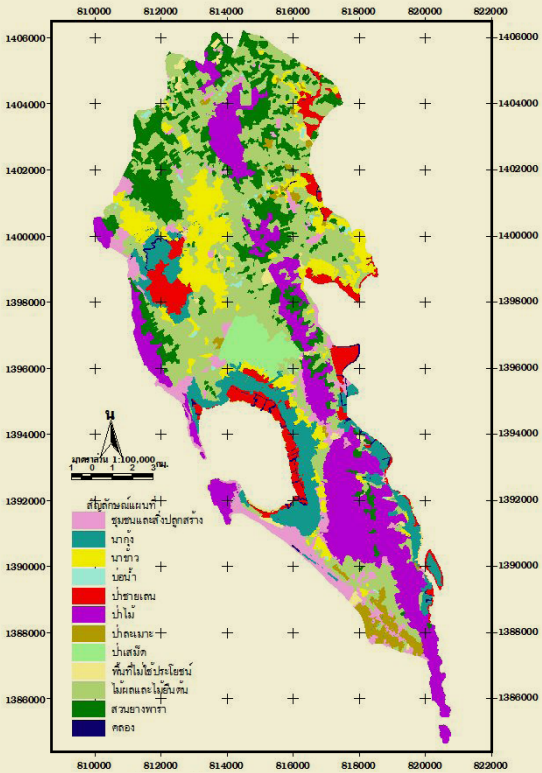

พ.ศ.๒๕๔๕

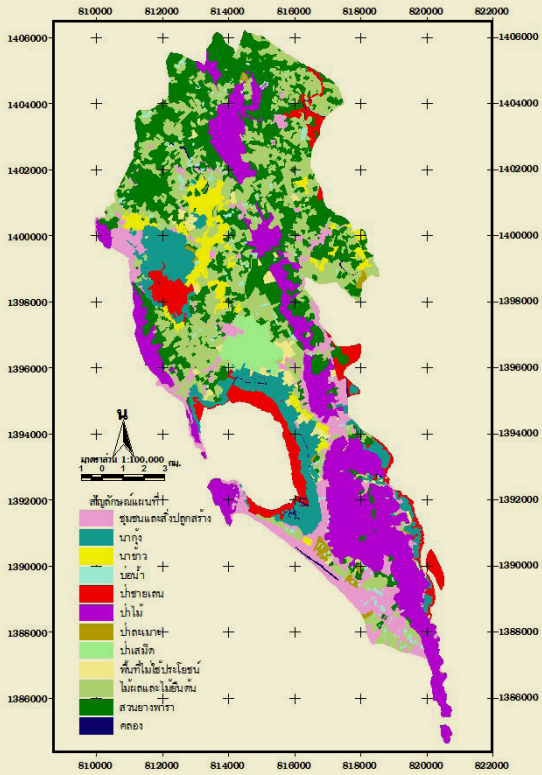

พ.ศ.๒๕๕๗

ประเภท	พ.ศ. ๒๕๔๕ (ไร่)	พ.ศ. ๒๕๕๗ (ไร่)	เพิ่ม/ลด
๑. สวนผลไม้/ไม้ยืนต้น	๑๕,๓๘๒	๑๑,๖๓๗	ลด
๒. สวนยางพารา	๗,๘๒๔	๑๓,๘๖๔	เพิ่ม
๓. ป่าไม้	๑๑,๔๔๒	๑๑,๓๙๐	ลด
๔. ป่าเสม็ด	๑,๖๔๗	๑,๓๕๘	ลด
๕. ป่าละเมาะ	๑,๐๘๑	๓๓๗	ลด
๖. ป่าชายเลน	๓,๓๗๙	๒,๙๐๖	ลด
๗. นาข้าว	๕,๙๓๒	๒,๔๗๐	ลด
๘. พื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเล	๔,๖๕๔	๕,๐๔๒	เพิ่ม
๙. บ่อน้ำ/สระน้ำ	๔๒๙	๔๔๔	เพิ่ม
๑๐. คลองธรรมชาติ	๔๒๐	๓๑๘	ลด
๑๑. ที่อยู่อาศัยชุมชน	๓,๒๘๓	๕,๓๓๑	เพิ่ม
๑๒. พื้นที่ไม่ใช้ประโยชน์	๖๑๐	๙๘๖	เพิ่ม
รวม	๕๖,๐๘๓	๕๖,๐๘๓	

๓. การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๕๗

ในช่วงระยะเวลา ๑๒ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ถึงปี ๒๕๕๗ มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินทางด้านการเกษตรอย่างชัดเจน โดยในปี ๒๕๕๗ กิจกรรมที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สวนยางพารา ที่อยู่อาศัยชุมชน พื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเล และพื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ประมาณ ๖,๐๔๐, ๒,๐๔๘, ๓๘๘ และ ๓๗๖ ไร่ ตามลำดับ แต่สวนผลไม้/ไม้ยืนต้น นาข้าว และป่าชายเลน มีพื้นที่ลดลงประมาณ ๓,๗๔๕, ๓,๔๖๒ และ ๔๗๓ ไร่

๔.การใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ป่าชายเลนและพื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเล ปี ๒๕๕๗

พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ลดลงอย่างต่อเนื่อง เหลือพื้นที่ป่าชายเลนประมาณ ๒,๙๐๖ ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี ปี ๒๕๓๐ ซึ่งมีพื้นที่ ๕,๘๔๐ ไร่ โดยปี ๒๕๕๗ มีพื้นที่ป่าชายเลนที่เหลืออยู่ในและนอกเขตป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี ปี ๒๕๓๐ ประมาณ ๒,๒๙๐ และ ๖๑๖ ไร่ ส่วนพื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเลที่อยู่ในและนอกเขตป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี ปี ๒๕๓๐ มีทั้งสิ้นประมาณ ๕,๐๔๒ ไร่ โดยเป็นพื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเลที่อยู่ในเขตและนอกเขตป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี ปี ๒๕๓๐ จำนวน ๑,๙๓๙ และ ๓,๑๐๓ ไร่

ป่าชายเลน พ.ศ.๒๕๕๗

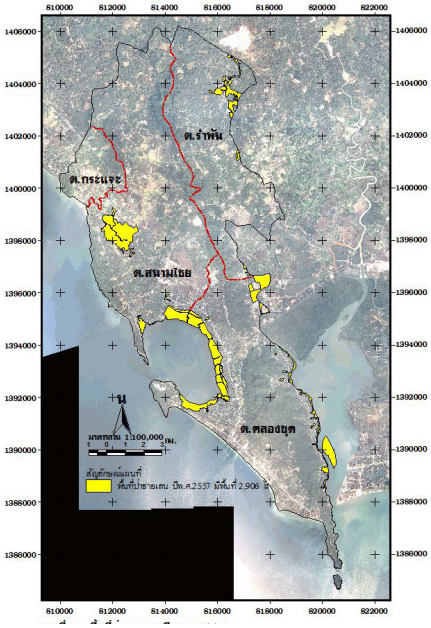

พื้นที่เลี้ยงกุ้ง พ.ศ.๒๕๕๗

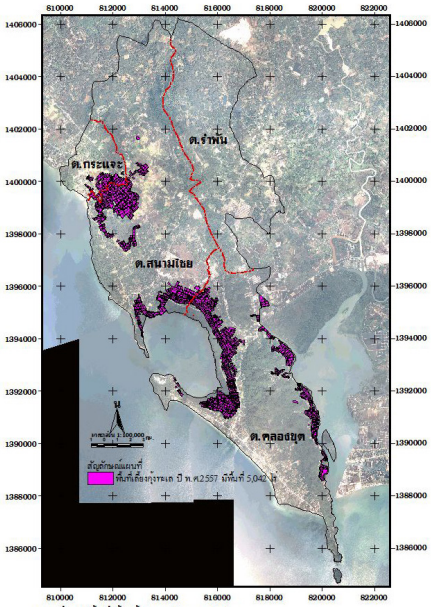

๕. ฐานข้อมูลและแผนที่การเลี้ยงกุ้งทะเล

ข้อมูลฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งมีพื้นที่เลี้ยงกุ้งทะเลทั้งหมด ๕,๐๔๒ ไร่ จำนวน ๔๖๑ ฟาร์ม เป็นฟาร์มขนาด ๐.๔ - ๑๑๕ ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอท่าใหม่และอำเภอนายายอาม โดยทุกฟาร์มมีฐานข้อมูลผู้เลี้ยงกุ้งทะเลอยู่ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยจะแสดงชื่อ-สกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประชาชน ทะเบียนฟาร์ม มาตรฐานฟาร์ม จำนวนพื้นที่ฟาร์ม ตำแหน่งที่ตั้งฟาร์ม วันเริ่มต้นและวันหมดอายุการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และผลผลิตกุ้งทะเล เป็นต้น

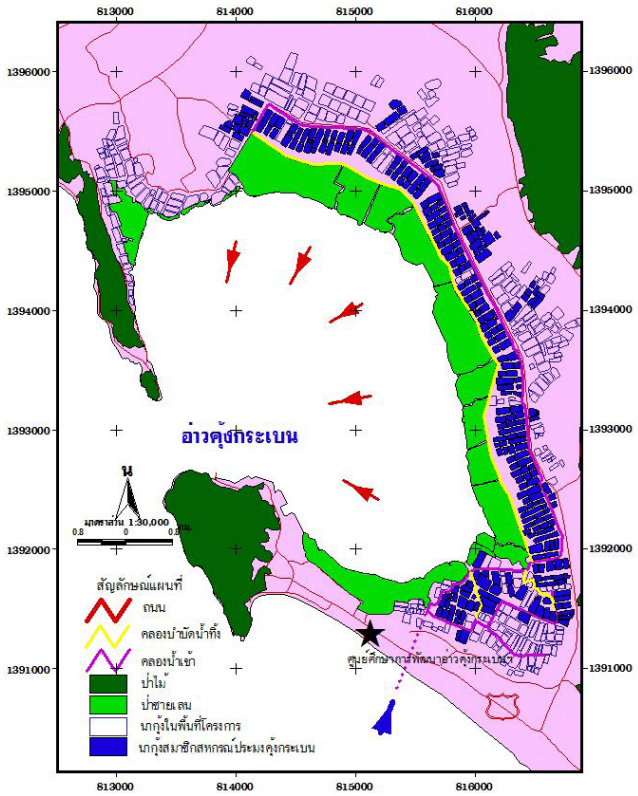

สรุปและวิจารณ์ผล

การจำแนกพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินพร้อมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลการเลี้ยงกุ้งทะเลศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ประกอบกับข้อมูลปฐมภูมิ แผนที่ภูมิประเทศ และภาพถ่ายทางอากาศในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานเนื่องจากสามารถดำเนินการได้สะดวกรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถแก้ไข และเพิ่มเติมข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลาและสามารถประกอบการวางแผนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการของเกษตรกร เช่น เกษตรกรส่วนมากมีอาชีพทำสวนผลไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จึงวางแผนส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ ไตรโครเดอร์มา บิวเวอเรีย และเมธาไรเซียม เพื่อใช้ในการป้องกันและรักษาโรคพืช เป็นต้น

การจัดทำฐานข้อมูลฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลเข้าสู่ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทำให้สะดวกต่อการตรวจสอบย้อนกลับการเลี้ยงกุ้งทะเล การตรวจรับรอง และต่ออายุการรับรองมาตรฐานฟาร์ม (Good Aquaculture Practice : GAP)

ที่	รายการ	ข้อมูล
1	ลำดับที่_ฟาร์ม	001
2	คำนำหน้า	นาง
3	ชื่อ	รจนา
4	สกุล	คุณาเกื้อ
5	เลขบัตรประชาชน	3220300763576
6	บ้านเลขที่	11/2
7	หมู่ที่	8
8	ตำบล	คลองขุด
9	อำเภอ	ท่าใหม่
10	จังหวัด	จันทบุรี
11	โทรศัพท์	0812897456
12	ทะเบียนฟาร์ม	2201014501
13	เลขที่ใบรับรอง	1501015501727
14	มาตรฐานฟาร์ม	GAP
15	วันที่ออกใบรับรอง	22 กันยายน 2557
16	วันหมดอายุ	21 กันยายน 2561
17	พื้นที่ฟาร์ม(ไร่)	10.41
18	พิกัดฟาร์ม N	819595
19	พิกัดฟาร์ม E	1390275
20	ผลผลิต(ตัน)	30
21	คาร์บอน56	6.56
22	คาร์บอน57	4.32

ฐานข้อมูลฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล

สำนักงาน กปร. รับมอบโครงการเปลี่ยนอุปกรณ์แสงสว่าง LED เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จัดพิธีส่งมอบโครงการเปลี่ยนอุปกรณ์แสงสว่าง LED เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ห้องประชุม ๑๐๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยมีนายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. เป็นผู้รับมอบ และกล่าวถึงความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กปร. และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) โดยมีดร.อารีพงศ์ ภู่ชอุ่ม ปลัดกระทรวงพลังงาน ผู้มอบโครงการฯ พร้อมด้วยนายกรศิษฏ์ ภัคโชตานนท์ ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้บริหารกระทรวงพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิต และสำนักงาน กปร. เข้าร่วมในครั้งนี้

สำนักงาน กปร. ร่วมกับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จัดโครงการสืบสานมรดก *"หกศูนย์"* เปิดตัวตราไปรษณียากรที่ระลึก ชุด ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี

วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมกับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จัดงานแถลงข่าวสืบสานมรดก ***"หกศูนย์"*** เปิดตัวตราไปรษณียากรที่ระลึก ชุด ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ณ ห้องประชุม ๑๐๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยมีนายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการ กปร. เป็นประธานกล่าวเปิดงานและร่วมเสวนา ในหัวข้อ ***"กว่าจะมาเป็นแสตมป์ชุดประวัติศาสตร์ ที่สุดแห่งดวงตราในดวงใจ"*** นางสมร เทิดธรรมพิบูล กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด รศ.ดร. อุทิศ อินทร์ประสิทธิ์ คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี นายณฐพงศ์ พินิตพงศ์กุล กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยบริติช ซีเคียวริตี้ พริ้นติ้ง จำกัด (มหาชน) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เข้าร่วมในครั้งนี้ นอกจากนี้ภายในงานมีการเสวนาจากผู้แทนหน่วยงานทั้ง ๔ หน่วยงาน ในหัวข้อ ***"กว่าจะมาเป็นแสตมป์ชุดประวัติศาสตร์ ที่สุดแห่งดวงตราในดวงใจ"*** พร้อมทั้งรับชมไฮไลท์ตราไปรษณียากร ชุดฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี อีกด้วย

โครงการสืบสานมรดก ***"หกศูนย์"*** กับตราไปรษณียากรที่ระลึก ชุดฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี เพื่อบันทึกพระราชอัจฉริยภาพและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่ง เพื่อให้ประชาชนได้ประจักษ์ถึงพระปรีชาสามารถและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

เยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ RDPB CAMP JUNIOR รุ่นที่ ๑ *"สวนสนุกที่มีชีวิตจากห้องทรงงานของพระราชา"*

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จัดโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB CAMP JUNIOR) รุ่นที่ ๑ ภายใต้รูปแบบ ***"สวนสนุกที่มีชีวิตจากห้องทรงงานของพระราชา"*** โดยมีเยาวชนอายุระหว่าง ๑๐-๑๖ ปี จำนวน ๘๐ คน เข้าร่วมโครงการระหว่างวันที่ ๒๑-๒๔ เมษายน ๒๕๖๐ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา โรงเรียนกาสรกสิวิทย์ จังหวัดสระแก้ว อุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว ***"ป่าต้นน้ำของแม่น้ำห้วยโสมง"*** อ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา โครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่เหมาะสมกับวัย อีกทั้งจะได้หล่อหลอมกระบวนการเรียนรู้จากศาสตร์พระราชาที่แท้จริง ทั้งจากผู้สนองพระราชดำริและผู้ปฏิบัติงานในโครงการฯ ซึ่งเยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ลักษณะห้องเรียนที่มีชีวิตของพระราชาที่มิใช่ห้องที่สวยงามหรูหรา แต่เป็นห้องเรียนที่มีชีวิตที่สามารถเรียนรู้ได้ในทุกพื้นที่ โดยเป็นการเรียนรู้ที่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในการร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ปัญหา กล้าคิด กล้าแสดงออก พร้อมที่จะแก้ไขปัญหาในทุกสถานการณ์ และที่สำคัญ ได้เรียนรู้จากพื้นที่ที่เป็นห้องทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีต่อพสกนิกรไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนานถึง ๗๐ ปี ทั้งนี้ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนได้มีโอกาสเดินทางเข้าถวายสักการะพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวังและเข้าชมนิทรรศการชุด ***"เย็นศิระ เพราะพระบริบาล"*** ณ บริเวณท้องสนามหลวงด้วย

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรีและคณะได้เดินทางไปยังโครงการก่อสร้างฝายบ้านเขาแดงพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทับช้าง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ในการนี้ องคมนตรีได้กล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงห่วงใยประชาชนในแถบจังหวัดจันทบุรีที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร รวมถึงน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค จึงทรงพระกรุณาพระราชทานความช่วยเหลือโดยรับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะทรงเห็นประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยถ้วนหน้า และเมื่อการก่อสร้างฝายบ้านเขาแดงพัฒนาฯ แล้วเสร็จ จะได้ก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่ประชาชน จึงขอให้ประชาชนร่วมดูแลรักษาฝายแห่งนี้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนโดยสืบเนื่องยาวนาน

จากนั้น คณะได้เดินทางไปยังพื้นที่โครงการก่อสร้างทำนบดินบ้านไทรนอง ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

โอกาสนี้ องคมนตรีได้กล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยประชาชนในแถบจังหวัดจันทบุรีที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำ จนส่งผลให้ที่ผ่านมาผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ได้รับความเสียหาย โครงการก่อสร้างทำนบดินบ้านไทรนอง ๒ ฯ จะช่วยให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไข โดยประโยชน์อันยั่งยืนของโครงการต่อชุมชนจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนบ้านไทรนองทุกคน ซึ่งได้ทราบว่าบ้านไทรนองเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งความร่วมมือร่วมใจจึงจะก่อให้เกิดประโยชน์อันยั่งยืนแก่ชุมชนสืบไป

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรีและคณะได้เดินทางไปยังแปลงสาธิตการเกษตรยางตอกทอย บริเวณตำบลรำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ดำเนินการโดยงานวิชาการเกษตรของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ของตำบลรำพัน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ได้ขอใช้ประโยชน์ในการจัดทำเป็นแปลงสาธิตการเกษตร เช่น แปลงไม้ผล ทุเรียน เงาะ มังคุด และมะม่วงแก้ว จัดสร้างโรงผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศและสาธิตการผลิตปุ๋ยน้ำ รวมถึงมีจุดสาธิตและฝึกอบรมการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ

โอกาสนี้ องคมนตรีเห็นควรให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ร่วมกับกรมชลประทานพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณแปลงสาธิตการเกษตรยางตอกทอย เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ในช่วงฤดูแล้ง รวมถึงควรมีการปลูกทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองให้มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์

สำนักงาน กปร. จัดฝึกอบรมหลักสูตร พัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างเครือข่าย ขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พพร.) รุ่นที่ ๖

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. เป็นประธานเปิดการอบรมหลักสูตร การพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พพร.) รุ่นที่ ๖ พร้อมกับการบรรยายพิเศษ เรื่อง ***"จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา"*** โดยมีนายสมบูรณ์ วงค์กาด รองเลขาธิการ กปร. ให้การต้อนรับ ณ ห้องประชุม ๑๐๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

การอบรมหลักสูตร ***"การพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"*** (พพร.) รุ่นที่ ๖ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักการและประสบการณ์ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมทั้งพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันอันจะนำไปสู่ความร่วมมือเพื่อการทำประโยชน์ให้แก่ประเทศ กำหนดจัดระหว่างวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ มีระยะเวลาทั้งสิ้น ๒๓ วัน โดยมีข้าราชการจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน สื่อมวลชน และมูลนิธิ ตลอดจนข้าราชการของสำนักงาน กปร. รวม ๔๒ หน่วยงาน จำนวน ๕๐ คน ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับฟังการบรรยายในหัวข้อต่าง ๆ เช่น ภูมิคุ้มกันประเทศไทย ๗๐ ปี แห่งพระมหากรุณาธิคุณ การบริหารจัดการเครือข่ายเพื่อความร่วมมือ การประยุกต์ใช้แนวทางพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ฯลฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำร ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและขยายผลการพัฒนา ได้ต่อยอดความรู้และสร้างประสบการณ์ และมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้บังเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น นำมาซึ่งประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๐

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนา ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ และพระบรมวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรและประเทศให้เกิดความยั่งยืนมั่นคงต่อไป

๒. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้แก่ประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชน ให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

๓. เพื่อขยายผลการพัฒนาและผลสำเร็จจากแนวพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ไปสู่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งเป็นเอกสารอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง

โปรดทราบ

- บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
- หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖
ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน
เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖
โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ติดตามข่าวสารเพิ่มเติม ผ่านช่องทางแอพพลิเคชั่น
rdpb-journal
www.rdpb.go.th
www.facebook.com/rdpb.go.th
e-mail:rdpb_project@hotmail.com

ออกแบบและจัดพิมพ์ที่
Creative Tone Content & Design for Social Change
๑๒๖/๓๑ ซอยรามอินทรา ๕๕ ถนนรามอินทรา วัชรพล
ท่าแร้ง บางเขน โทรศัพท์ ๐๘๔-๑๕๕-๒๒๘๖
www.creativetone.net

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการ กปร. (นายดนุชา สินธวานนท์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายลลิต ถนอมสิงห์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายสมบูรณ์ วงค์กาด)
รองเลขาธิการ กปร. (นายปวัตร์ นวะมะรัตน)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นางสาวอุศนีย์ ธูปทอง)
ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา (นางสาววัชรี วัฒนไกร)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นางสาวถกลวรรณ ไกรสรกุล)

คณะบรรณาธิการ

นางพิชญดา หัศภาค
ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์/หัวหน้าคณะบรรณาธิการ
นางสาวณัฐดา ศุภสินธุ์
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑
นายปริญญวัฒน์ วัชรอาภากร
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒
นางสาวฉัตตริน บุญเกิด
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓
นางสาวรุ่งรัตน์ วงษ์จู
ผู้แทนกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
นางสาวกุลวดี ปุงบางกะดี่
ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการ
นางสาวสมลักษณ์ บุนนาค
ผู้แทนกองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
นางสมพร สุขประเสริฐ
ผู้แทนกองพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนแนวพระราชดำริ
นางสาวจำเนียร เพียรไม่คลาย
ผู้แทนกองติดตามประเมินผล
นางสาวศีต์กร ตันกำแหง
ผู้แทนกองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์
นางอรอนันต์ วุฒิเสน
ผู้แทนกองกิจกรรมพิเศษ
นายวัชระ หัศภาค
ผู้แทนศูนย์สารสนเทศ
นายนพปฏล มกุลกาญจน์
ผู้แทนกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
นายเอกชัย เพ็งสว่าง
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์
นางสาวมทิรา ภัคทิพวดี
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์
นายพิสิทธิ์ วิเชียรทศพร
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์
นางสาวประภาพร ซื่อสัตย์
ผู้แทนกองประชาสัมพันธ์

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

ดึงแล้ว ภูฟ้า
17 ปี
ภูฟ้า
NAN